

Strajk się zbliża, trwają rozmowy w sprawie żądań nauczycieli »8-9

Litwa zwyciężyła nad USA »10

Irena Fedorowicz: „Orzeszkowa wygrywa z Sienkiewiczem” »18-19

Ukraina walczy z korupcją »28-29

Nowy sezon edukacyjny wystartował w Gimnazjum im. św. Jana Pawła II

Fot. Marian Paluszkiewicz

1 września w Gimnazjum im. św. Jana Pawła II przebiegł w atmosferze bojowego nastawienia do pracy i dumy z sukcesów maturzystów XXVII promocji. Mer Wilna Valdas Benkuskas podczas uroczystości powiedział, że liczy na spotkanie w ratuszu z kolejnymi „setkowiczami”. »11

Dni Stolicy: prezent z Polski i zachęta do podróży »6-7

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

Spółeczność „Konarskiego” powitała 1 września »14

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Birbinių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel./fax 260 84 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt).

Zastępcy red. nac.:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Sekretarz redakcji:
Liucija Stankevičiūtė
(l.stankeviciute@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna
Giedroń, Rajmund Klonowski, Ilona
Lewandowska, Anna Pieszko, Antoni
Radczenko, Witold Janczyz,
Marian Paluszkiwicz — fotoreporter

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata (tel. 260 84 44, kolport@
kurierwilenski.lt), Jolanta Balkiewicz —
reklama (tel. 260 84 44,
reklama@kurierwilenski.lt).

Wydawca: VšĮ „Kurier Wilenski“
Druk: VšĮ „Vilnijos žodis“

Nakład: 3000 egz.

*Materiałów niezamówionych redakcja nie
zwraca. Zastrzeżenie o prawie
do skracania i adiacji tekstów.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.*

Redaktor dyżurny: Alicja Klonowska,
Apolinary Klonowski

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Startował program „Bon Pierwszaka” – wsparcie dla tysięcy polskich uczniów z zagranicy

W nowym roku szkolnym niemal 2000 pierwszoklasistów ze 100 polskich szkół z Litwy, Łotwy, Czech, Ukrainy i Węgier otrzyma od państwa polskiego wyprawki szkolne oraz jednorazowe stypendia finansowe.

Z początkiem września 2023 r. ruszyła ósma edycja „Bonu Pierwszaka”, programu realizowanego przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, a finansowanego przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego ze środków Ministra Edukacji i Nauki.

W ramach programu polscy pierwszoklasiści z Litwy, Łotwy, Czech, Ukrainy i Węgier zostaną wyposażeni w kompletne wyprawki z artykułami szkolnymi, a ich rodzice dostaną jednorazowe stypendia finansowe przeznaczone na indywidualne potrzeby edukacyjne dziecka.

Wyprawki otrzyma 1062 uczniów z 62 placówek na Litwie, 163 uczniów z 3 szkół na Łotwie, 271 uczniów z 22 szkół z Zaolzia oraz ze Szkoły Polskiej im. św. Jadwigi w Pradze. Dzięki realizacji przedsięwzięcia na Węgrzech wyprawki i stypendia otrzymają także pierwszoklasiści ze Szkoły Polskiej im. Sándora Petőfiego w Budapeszcie.

Projekt wsparcia uczniów klas pierwszych w polskich szkołach realizowany jest przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego od 2016 roku. Program ma na celu nie tylko zwiększenie liczby uczniów rozpoczynających naukę w polskich szkołach funk-

Projekt wsparcia uczniów klas pierwszych w polskich szkołach realizowany jest przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego od 2016 r.

cjonujących poza granicami kraju, ale również poprawę konkurencyjności polskich placówek edukacyjnych.

„Bon Pierwszaka” organizowany jest we współpracy z organizacjami polonijnymi – Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierzą Szkolną” oraz Macierzą Szkol-

ną w Republice Czeskiej. W pozostałych państwach Fundacja współpracuje z dyrektorami poszczególnych szkół. ■

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego ze środków Ministra Edukacji i Nauki
Fot. FPPnW

Niemal 2000 pierwszoklasistów ze 100 polskich szkół z Litwy, Łotwy, Czech, Ukrainy i Węgier otrzyma od państwa polskiego wyprawki szkolne oraz stypendia finansowe

Papież Franciszek jest pierwszym papieżem w historii, który odwiedził Mongolię — kraj, w którym znajduje się jedna z najmniejszych wspólnot katolickich na świecie, licząca zaledwie ok. 1500 osób **Fot. EPA-ELTA**

Odpust Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Szydłowie

w trzydziestą rocznicę pielgrzymki Jana Pawła II na Litwę

9 września 2023 r.

16:00 – Msza święta w języku polskim zostanie odprawiona na placu przed sanktuarium

Będziemy się modlić o to, by Kościół coraz gorliwiej odpowiadał na Boże wezwanie by iść i czynić apostołami ludzi wszystkich narodów
(por. Mt 28:19)

Imieniny

5 września

Bertyna, Doroty, Heraklesa, Herkulesa, Justyny, Przyboja, Racisława, Rozwita, Teodora, Urbana, Wiktoryna

6 września

Albina, Aleksji, Amoniusza, Bogdana, Bolemira, Donacjana, Eleuterii, Eugenii, Ewy, Fausta, Germana, Liberata, Magnusa, Michała, Petroniusza, Uniewita, Zachariasza

Cytat dnia

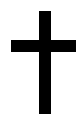
„Calej społeczności szkolnej — wszystkim Nauczycielom, Personelowi szkolnemu oraz Uczniom — życzymy z Agatą spokojnego i udanego roku szkolnego 2023/24. Uczniom życzymy sukcesów i samych jasnych dni w szkole!”
— napisał w poniedziałek na Twitterze prezydent RP Andrzej Duda.

Liczba dnia

200000

nauczycieli zebrało się w sobotę w Korei Płd. przed budynkiem parlamentu, domagając się lepszej ochrony przed rodzicami uczniów. Nauczyciele oskarżają rodziców o nadużywanie ustawy o ochronie praw dziecka, zgodnie z którą nauczyciel oskarżony o znęcanie się nad dziećmi zostaje automatycznie zawieszony. W rezultacie nauczyciele nie są w stanie dyscyplinować uczniów.

Trudno jest pogodzić się z utratą tak bliskiego i kochanego Człowieka, jakim jest **Ojciec**
Z powodu odejścia **ukochanego Ojca** naszej Koleżanki **Aliny Pacyno** składamy wyrazy głębokiego i szczerego współczucia.
W tych trudnych chwilach łączymy się z Tobą w duchowej więzi.

Zespół UAB „KLION“

Papież w hołdzie Czyngis-Chanowi

W poniedziałek 4 września papież Franciszek zakończył wizytę w Mongolii, stając się pierwszym papieżem, który odwiedził ten kraj. W trakcie wizyty spotkał się z lokalną społecznością katolicką i wygłosił słowa wsparcia. W Mongolii przypomniał także o niewypełnionych planach św. Jana Pawła II z 2003 roku. Papież uczestniczył w uroczystym hołdzie dla Czyngis-Chana, spotkał się z duchowieństwem i wiernymi, a także wziął udział w spotkaniach ekumenicznych i międzyreligijnych. W swoich przemówieniach nawoływał do dialogu i pokonania konfliktów na świecie. Papież wyraził też nadzieję na odrodzenie

Leczenie psychiatryczne dla matki, która zamordowała córkę

Sąd Okręgu Wileńskiego orzekł przymusowe leczenie dla kobiety, która zamordowała 5-letnią córkę. Uznano ją za niezdolną do rozumienia swoich czynów, ich konsekwencji i panowania nad zachowaniem. Kobieta trafi do specjalistycznego ośrodka zdrowia psychicznego. Wyrok można zaskarżyć do Sądu Apelacyjnego. Sprawa była rozpatrywana na posiedzeniach niejawnych ze względu na zaburzenia psychiczne kobiety.

pokoju, nawiązując do sytuacji na Ukrainie. Podczas wizyty w Mongolii, Franciszek przekazał gesty do Chin, wyrażając modlitwy o ich pomyślność i błogosławieństwo jedności.

Kolejną podróżą papieża będzie wyjazd do Marsylii we Francji na zakończenie Spotkania Śródziemnomorskiego, planowany na 22 września.

Cyberatak na litewskie instytucje. Zamieszczano prowjojenne treści

Włamanie na strony internetowe litewskich samorządów i innych instytucji z wykorzystaniem luki w zabezpieczeniach producenta. Według Narodowego Centrum Cyberbezpieczeństwa (NKSC), włamania miały miejsce na wielu stronach, w tym poliklinika.lt, radviliskis.lt, ukmerge.lt, siauliai-airport.com, kalvarija.lt, sc.joniskis.lm.lt i jpm.lt. Wszystkie włamania związane z brakami w cyberbezpieczeństwie firmy UAB Sales Partners. Hakerzy usuwali treści i zamieszczali wiadomości prowjojenne. NKSC współpracuje z producentem i zarządzającymi witrynami w przywracaniu ich działania i bezpieczeństwie. NKSC zaleca klientom UAB Sales Partners zmianę haseł, sprawdzenie serwera witryn i kodu źródłowego.

Prąd taniał dzięki wiatrakom, ale ogólna produkcja spadła

Ceny energii na Litwie, Łotwie i Estonii spadły o 22-29 proc. dzięki wzrostowi produkcji energii wiatrowej (o 57 proc.) i większych przepływów z Finlandii (o 47 proc.), choć produkcja z elektrowni solarnych spadła o 13 proc. W krajach skandynawskich produkcja wiatrowa wzrosła o 21 proc., ale wpływy z energetyki jądrowej były niskie (62 proc. całej mocy) z powodu prac konserwacyjnych. Zużycie energii w regionie jest stabilne (6481 GWh), a w krajach bałtyckich spadło o 1 proc. (łącznie 459 GWh), na Litwie o 1 proc., Łotwie o 2 proc., a w Estonii pozostało stabilne (133 GWh). Produkcja w bałtyckich krajach spadła łącznie o 15 proc. i sięgnęła 459 GWh, na Litwie spadła o 6 proc., Łotwie o 42 proc., a w Estonii o 2 proc. wzrosła. Kraje bałtyckie pokryły 52 proc. swojego zapotrzebowania na energię elektryczną: 49 proc. na Litwie, 44 proc. na Łotwie i 65 proc. w Estonii.

Olaf Scholz niczym pirat. Upadł podczas biegania

Kanclerz Niemiec Olaf Scholz w sobotę 2 września upadł podczas biegania. W związku z tym odwołał zaplanowane spotkania w niedzielę, twierdził, że nie czuje się zbyt dobrze. Terminarz spotkań na ten tydzień pozostaje bez zmian, lekarz nie stwierdził poważnych obrażeń. Jednak już w poniedziałek 4 września niemiecki lider pochwalił się na swoim Instagramie swoim zdjęciem, na którym ma założoną czarną opaskę na oko. „Scholz przyznał się, że jest piratem” – żartowali internauci.

Szwecja może wymienić zbrodniarza wojennego za swojego obywatela

Szwedzki urzędnik UE jest przetrzymywany w Iranie ponad 500 dni. MSZ Szwecji potwierdziło to i uważa, że jest on bezprawnie więziony. UE i Szwecja pracują nad jego uwolnieniem, utrzymując kontakt z jego rodziną. Zdaniem „New York Times”, jest on traktowany jako „cenny” zakładnik w negocjacjach z Zachodem. Urzędnik UE, aresztowany w Iranie w 2022 roku pod zarzutem szpiegostwa, nie ma podwójnego obywatelstwa ani pochodzenia irańskiego. Szwedzkie źródła twierdzą, że jest niewinny i może być częścią planowanej wymiany więźniów. Iran może chcieć uwolnienia Hamida Nouriego (na zdjęciu), skazanego w Szwecji za masowe egzekucje, które przeprowadzał w Iranie w 1988 r.

Litwa pobrała pierwszą „składkę solidarnościową”, nawet 56 mln euro

Banki i instytucje kredytowe na Litwie musiały wpłacić pierwszą kwartalną zaliczkę składki solidarnościowej do budżetu państwa. Wstępne dane mówią o nawet o łącznej kwocie 56 mln euro. Środki te zostaną wykorzystane na projekty związane z mobilnością wojskową i infrastrukturą transportową. Składkę zapłaciło łącznie 18 instytucji finansowych.

Litwa wprowadziła tę tymczasową składkę solidarnościową ze względu na wzrost zysków banków i okoliczności geopolityczne. Składka wynosi 60 proc. nadwyżki dochodów, które przekraczają 50 proc. średnich dochodów ostatnich 4 lat. Ma być pobierana w latach 2023-2024. Składka ma przynieść około 410 mln EUR za ten okres. Litwa zamierza wykorzystać ją na potrzeby obronności, a różnicę pokryć z budżetów UE i krajowych.

Sejm zbiera wnioski z pomysłami na upamiętnienie w 2026 roku

Komisja Walk o Wolność i Pamięci Historycznej zwraca się do wszystkich obywateli Republiki Litewskiej o składanie do dnia 1 października 2023 r. wniosków w sprawie ogłoszenia roku 2026 rokiem pamięci, biorąc pod uwagę znaczenie zachowania pamięci historycznej, kulturowej i społecznej oraz priorytetu, a także rocznice wyjątkowych wydarzeń historycznych, zjawisk kulturowych i dotyczących wybitnych osobistości.

Rok pamięci ogłasza się zgodnie z uchwałą Sejmu Republiki Litewskiej „O procedurze ogłaszania lat upamiętniających”. Obowiązują następujące zasady: muszą to być daty ważne dla państwowości Litwy, upamiętnia się od 20. do 100. rocznicy; daty ważne dla obywateli Republiki Litewskiej, dla świadomości obywatelskiej, dla kultury narodowej są upamiętniane począwszy od 100. rocznicy co 50 lat; ważne daty dot. wybitnych osobistości, które przyczyniły się do państwowości, nauki, sztuki i kultury Litwy, są upamiętniane począwszy od 100. rocznicy co 25 lat, a od 200. rocznicy co 50 lat. Po zebraniu nominacji na 2026 r. Komisja Walk o Wolność i Pamięci Historycznej spotka się, aby wybrać lata do nominacji i przeprowadzić dyskusje z historykami, politykami, różnymi instytucjami, społecznościami i stowarzyszeniami.

Litwa aktualizuje systemy zarządzania opieką zdrowia

Ministerstwo Zdrowia RL wprowadza dodatkowe moduły do Informatycznego Systemu Zarządzania Sytuacjami Ekstremnymi (lit. Ekstremalių situacijų valdymo informacinės sistemos, ESVIS). Celem jest cyfryzacja monitorowania instytucji opieki zdrowotnej w sytuacjach kryzysowych. Nowa aplikacja modułowa ułatwi zarządzanie kryzysowe, digitalizację (cyfryzację) dokumentów, zbiorcze raportowanie i szybszą reakcję. Projekt ma również pomóc w szkoleniach personelu służby zdrowia. Całość jest finansowana z unijnego instrumentu odbudowy i odporności i ma zakończyć się do końca 2025 roku.

„Bł. Ks. Popiełuszko i Jego Muzeum” wystawiono także w Ejszyskach

W niedzielę 3 września w Ejszyskach miało miejsce otwarcie wystawy „Błogosławiony Ksiądz Jerzy Popiełuszko i Jego Muzeum w Okopach”. Ekspozycja została umieszczona przy kościele pw. Wniebowstąpienia Pańskiego. Zapoznać się z ekspozycją można do 30 września.

W otwarciu brały udział przedstawicielki Muzeum Podlaskiego w Białymstoku: p.o. Zastępcy dyrektora ds. administracyjnych Barbara Bojaryn-Kazberuk oraz dr Ewa Rogalewska.

Mieszkańców i gości Ejszyszek w imieniu mera samorządu rejonu sołecznickiego Zdzisława Palewicz przywitał wicemer Waldemar Śliżewski.

Wystawa opowiada o życiu i działalności duszpasterskiej ks. Jerzego oraz o jego męczeńskiej śmierci. Na ekspozycji można zobaczyć również etapy prac prowadzących do powstania Muzeum Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki w Okopach, nowego Oddziału Muzeum Podlaskiego w Białymstoku.

Wcześniej opisywaliśmy wystawę na łamach „Kuriera Wileńskiego”, gdy wernisaż startował w Domu Kultury Polskiej w Wilnie 20 lipca tego roku. W rozmowie z „Kurierem Wileńskim” kuratorka wystawy dr Ewa Rogalewska zapowiadała, że po Wilnie wystawa będzie zaprezentowana w jeszcze co najmniej jednym miejscu na Litwie.

Str. opr. Apolinary Klonowski na podst. BNS, PAP, SAM, VRSA, ŠRSA, mat.pras., inf.wł.;
Fot. EPA-ELTA, Instagram: @olfascholz, domena publ., salcininkai.lt

Dni Stolicy 2023: prezent z Polski i zachęta do podróży

W pierwszy weekend września Wilno tradycyjnie rozpoczyna nowy sezon wyjątkowym festiwalem Dni Stolicy. W barwne wielokulturowe święto zaangażowali się również Polacy.

Ilona Lewandowska

Festiwal, który w tym roku odbył się w dniach 1-3 września, zgodnie z zapowiedziami organizatorów miał stać się dla mieszkańców Wilna i gości okazją do spektakularnego świętowania z okazji 700-lecia miasta.

REKORDOWA LICZBA ODBIORCÓW

Propozycja musiała rzeczywiście przypaść do gustu odbiorcom, bo w tym roku odnotowano wyjątkowo dużą liczbę odwiedzających — frekwencja wynosiła ponad 330 000 osób.

Od piątku do niedzieli było więc wiele okazji, by uczestniczyć w koncertach zespołów zagranicznych i litewskich, a poprzez specjalne wydarzenia i wystawy mieć możliwość odkrywania zarówno popularnych miejsc w mieście, jak i bardziej odległych zakątków. W roku, gdy miasto świętuje jubileusz nie mogło zabraknąć wyjątkowego prezentu z Polski. W niedzielę, 3 września, Instytut Polski w Wilnie wraz z Instytutem Adama Mickiewicza zaprosili wilnian na koncert w wykonaniu André Ochodlo & The Klezmer Company dedykowany 700-leciu Wilna.

— Bardzo się cieszę, że udało nam się sprowadzić do Wilna tak wybitnego artystę jak André Ochodlo. Chcieliśmy, by było to wyjątkowe wydarzenie i nie mam wątpliwości, że tak się stało. Przygotowując naszą propozycję, myśleliśmy przede wszystkim o Wilnie jako mieście wielokulturowym, dlatego zdecydowaliśmy się na koncert w języku jidysz, który przez stulecia rozbrzmiewał na ulicach Wilna — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Dorota Mamaj, dyrektorka Instytutu Polskiego w Wilnie.

Dom Kultury Polskiej w Wilnie tradycyjnie uczestniczył w tegorocznym festiwalu Dni Stolicy z polskim stoiskiem

TRAFIONY PREZENT Z POLSKI

— André Ochodlo to rzeczywiście postać wyjątkowa — artysta wszechstronny, reżyser teatralny, założyciel i dyrektor sopockiego Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej, a przede wszystkim jeden z głównych propagatorów poezji jidysz w naszych czasach i jeden z najwybitniejszych współczesnych interpretatorów pieśni jidysz. Występował w niemal całej Europie, a także w USA, Kanadzie i Izraelu — mówi Dorota Mamaj.

Zaprezentowany na scenie przy placu V. Kudirki recital „Shalom Leolam” składał się z najpiękniejszych tradycyjnych pieśni żydowskich we współczesnych aranżacjach, wzbogaconych o nowe kompozycje. Nie zabrakło wśród nich ani utworów sentymentalnych, skłaniających do refleksji

ani żywiołowych aranżacji, które momentalnie ściągały pod scenę tłumy nowych widzów.

— Nasz prezent dla Wilna z okazji urodzin spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem. Wszyscy doświadczyli tego podczas koncertu, a my w Instytucie Polskim już kilka tygodni wcześniej. Mieliśmy bardzo wiele telefonów z prośbą o informacje o koncercie czy też z pytaniami, czy to na pewno ten André Ochodlo. Jestem przekonana, że warto stawiać na wysoki poziom artystyczny, który jest najlepszym gwarantem sukcesu wydarzenia, ale muszę przyznać, że zorganizowanie takiego koncertu nie jest łatwe — powiedziała dyrektorka IP w Wilnie.

Festiwal zaprosił również na kulinarną podróż po smakach Wilna, degustowania ulicznego jedzenia.

6.>>

Wśród wielu propozycji przy prospekcie Giedymina na wilnian i turystów czekała polska kuchnia.

KULINARNA ZACHĘTA DO TURYSTYCZNYCH PODRÓŻY

— Dom Kultury Polskiej w Wilnie tradycyjnie uczestniczył w tegorocznym festiwalu Dni Stolicy z polskim stoiskiem. Podczas festiwalu promujemy Polskę poprzez wyjątkowe smaki kuchni narodowej, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem wśród uczestników festiwalu — ocenia Bożena Mieżonis, koordynatorka projektów kulturalnych DKP.

Jak powiedziała „Kurierowi Wileńskiemu” Halina Wiszniewska, szefowa kuchni w działającej w DKP restauracji „Pan Tadeusz”, restauracyjne przygotowania do Dni Stolicy trwają ok. półtora tygodnia.

— Zaczynamy oczywiście od zaplanowania menu. Trzeba to zrobić dosyć wcześnie, bo nie wszystkie produkty możemy kupić na Litwie. Są również takie, które zamawiamy u producentów w Polsce, by zachować oryginalny smak. Oczywiście taki najbardziej gorący czas prac to ostatnie dwa dni przed rozpoczęciem festiwalu i same Dni Stolicy — mówi Wiszniewska.

Jakie zatem potrawy serwuje „Pan Tadeusz” podczas festiwalu?

— Staramy się, by była to typowa polska kuchnia. Nie brakuje oczywiście bigosu czy żurku, sprowadzamy z Polski kielbasy, które są nieco inne niż te produkowane na Litwie. Podczas festiwalu często przychodzą na nasze stoisko osoby, które nie znają polskich potraw i chcą spróbować, np. flaków, o których słyszeli, ale nie mieli okazji wcześniej ich jeść — wyjaśnia szefowa kuchni.

Poprzez stoisko chciano również propagować Polskę jako cel turystycznych wypraw.

— Goście stoiska również mogli zapoznać się z bogatą ofertą turystyczną Polski. Od gór po morze, od malowniczych miasteczek po piękne parki narodowe zaprezentowaliśmy niezwykle atrakcje Polski, zachęcając do odwiedzenia tego pięknego kraju — mówi Bożena Mieżonis.

Instytut Polski w Wilnie wraz z Instytutem Adama Mickiewicza zaprosili wilnian na koncert w wykonaniu André Ochodlo & The Klezmer Company

Wydaje się, że taka kulinarna zachęta do podróży po Polsce była bardzo trafioną propozycją, bo stoisko cieszyło się ogromną popularnością.

Stoisko zostało zorganizowane dzięki wsparciu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego. Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polacy i Polonia za Granicą 2023”.

Fot. Ilona Lewandowska

Od piątku do niedzieli było więc wiele okazji, by uczestniczyć w koncertach zespołów zagranicznych i litewskich, a poprzez specjalne wydarzenia i wystawy mieć możliwość odkrywania zarówno popularnych miejsc w mieście, jak i bardziej odległych zakątków.

Zaprezentowany na scenie przy placu V. Kudirki recital „Shalom Leolam” składał się z najpiękniejszych tradycyjnych pieśni żydowskich we współczesnych aranżacjach

Strajk się zbliża, trwają rozmowy w sprawie żądań nauczycieli

Litewski Związek Zawodowy Pracowników Oświaty (LZZPO) zdecydował w sierpniu, że 15 września ogłasza strajk ostrzegawczy, a od 29 września – strajk generalny. Możliwości akcji protestacyjnej nie odrzuca inny związek zawodowy oświatowców – Litewski Związek Zawodowy Oświaty i Nauki.

„Rozpoczynamy pertraktacje od 4 września, a następnie, jeśli w ciągu miesiąca nie osiągniemy kompromisu, pójdziemy na takie protesty” – powiedział przewodniczący LZZOiN, Egidijus Milešinas.

Główne żądania tego związku zawodowego są podobne do żądań stawianych przez LZZPO – zwiększenie wynagrodzeń, zmniejszenie liczby uczniów w klasie, dopracowanie struktury etatu nauczyciela. Zostały one przedstawione w poniedziałek, 4 września, podczas spotkania z posłami z Frakcji Litewskiej Partii Socjaldemokratycznej w Sejmie. Oba związki zawodowe żądają wywiązania się ze zobowiązania, że wynagrodzenie nauczycieli w przyszłym roku osiągnie 130 proc. średniego wynagrodzenia.

– Nauczyciel z ponad 30-letnim stażem zawodowym, ze stopniem metodyka, posiadający 18 godzin kontaktowych obecnie zarabia średnio 1 100 euro po odliczeniu podatków. Nauczyciele, którzy nie mają pełnego etatu, oczywiście zarabiają mniej – mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Audrius Jurgelevičius, wiceprzewodniczący LZZOiN, nauczyciel historii w Progimnazjum Ažuolyno w Elektrenach.

W poniedziałek Litewski Związek Zawodowy Oświaty i Nauki (LZZOiN) rozpoczął procedurę odnowienia zbiorowej umowy oświatowej. Według Egidijusa Milešinasa, przewodniczącego związku zawodowego, negocjacje z Ministerstwem Oświaty, Nauki i Sportu RL mają zakończyć się przed początkiem października, kiedy rząd sfinalizuje projekt budżetu państwa na 2024 r.

Jest to istotne, ponieważ w celu realizacji wymagań związku zawo-

Wiceprzewodniczący LZZOiN, Audrius Jurgelevičius

dowego konieczne jest zaplanowanie niezbędnych środków finansowych w przyszłorocznym budżecie.

„W litewskim systemie edukacji rok po roku zachodzą paradoksalne procesy, które można nazwać syndromem zamkniętego koła. Schemat jest dość prosty. Przede wszystkim jest problem, który prowadzi do protestów nauczycieli. Władze oświatowe zaczynają rozwiązywać problem, przyjmując nowe przepisy lub zmieniając poprzednie. Sytuacja nie zmienia się lub zmienia się nieznacznie, ponieważ nie ma mechanizmu kontroli egzekwowania przepisów, które właśnie zostały przyjęte. To znowu rodzi problem, którego korekty zaczynają domagać się nauczyciele. Znowu zaczynają być przygotowywane poprawki do aktów prawnych, znowu nikt poważnie nie kontroluje ich wykonania, znowu problem, znowu protesty itp. Jednym słowem, koło się kręci!” – zauważa Audrius Jurgelevičius, wiceprzewodniczący LZZOiN.

LZZOiN zwraca uwagę na potrzebę rozwiązania problemu m.in. etatowego wynagrodzenia.

„Problemem jest nieprzestrzeganie już obowiązujących przepisów. Z

rzadkimi wyjątkami we wszystkich szkołach istnieje nieprzydzielona część etatów, a tym samym nieopłacana jest część pracy wykonywanej przez nauczycieli. Nierzadko zdarza się, że nauczyciele szkół początkowych z 700 lub więcej godzinami kontaktowymi w roku nie mają pełnego etatu, chociaż jest to wymagane w rozporządzeniu ministra oświaty. Jeszcze częściej się zdarza, że nauczycielowi pracującemu na etacie w progimnazjum, szkole podstawowej lub gimnazjum ustanawia się ponad 888 godzin kontaktowych rocznie, chociaż taki maksymalny limit godzin bezpośredniej pracy z uczniami jest ustanowiony przez ustawę o wynagrodzeniach” – podkreśla Audrius Jurgelevičius.

Związkowcy sygnalizują poważne problemy w finansowaniu instytucji wychowania przedszkolnego oraz specjalistów świadczących pomoc edukacyjną. „Lwia część wymaganych środków na ich finansowanie jest przydzielana przez rząd jako dotacja celowa. Aby te obszary systemu edukacji funkcjonowały prawidłowo, samorzady muszą jedynie w niewielkim stopniu dołożyć się do ich finansowania. Niestety, sytuacja jest zła. Znaczna liczba samorządów nie tylko nie przeznacza własnych środków budżetowych niezbędnych do organizacji skutecznej pomocy edukacyjnej, ale stara się wykorzystywać tylko dotacje przyznane przez rząd. Tymczasem pod koniec ubiegłego roku samorzady zwróciły do budżetu państwa 3,3 mln euro niewykorzystanych środków na organizację pomocy edukacyjnej!” – zwraca uwagę Audrius Jurgelevičius.

Związki zawodowe od lat domagają się decyzji, które pozwolą zmniejszyć maksymalną liczbę uczniów w klasach.

„Obowiązujące obecnie przepisy, które przewidują maksymalnie 24 uczniów w klasach I-IV i 30 uczniów w klasach V-XII, nie są jednak egzekwowane.

8.>>

Faktycznie uprawomocniony jest system oszustwa. W systemie informacyjnym zarządzania oświatą (STIS) nie znajdziemy żadnej klasy większej niż jest to dozwolone. Natomiast w szkołach znajdziemy po 25-27 dzieci w szkołach początkowych i 31-33 dzieci w starszych klasach. Tym sposobem szkoła ze zbyt dużą klasą otrzymuje fundusze na sfinansowanie nieistniejącego kompletu klas, a w dużej klasie pogarszają się warunki pracy nauczyciela” — uzasadnia Jurgelevičius.

Minister oświaty, nauki i sportu, Gintautas Jakštasa, który w poniedziałek spotkał się z posłami Frakcji Wolności w Sejmie, mówi, że nie osiągnięto jeszcze porozumienia, żeby uniknąć strajku nauczycieli. „Rozmawiamy ze związkami zawodowymi prawie codziennie, ale nie ma zgody co do tego, żeby nie było strajku” — powiedział na poniedziałkowym spotkaniu z posłami z Frakcji Wolności.

Jak dodał, obecnie negocjowane jest również przedłużenie porozumienia zbiorowego ze związkami zawodowymi nauczycieli w celu

ustalenia zobowiązań na przyszłość. „Mówimy o możliwości przedłużenia okresu obowiązywania umowy, ponieważ wygasa ona z końcem 2024 r.” — mówił politykom minister.

Według niego, gdyby wszystkie wymagania stawiane przez nauczycieli zostały w tej chwili zrealizowane, na Litwie potrzebnych byłoby dodatkowych 100 szkół, a zapotrzebowanie na nauczycieli również by się podwoiło. „Jeśli wszystkie wymagania zostaną natychmiast wdrożone, to będzie potrzeba 50 proc. więcej klas, ponieważ jeśli wielkość klasy zmniejszy się z 30 do 20 uczniów, to 60 dzieci z dwóch klas, powinno znaleźć się w trzech klasach” — powiedział dziennikarzom Jakštasa po spotkaniu z członkami Frakcji Wolności.

„Jeśli liczba godzin kontaktowych zmniejszy się z 24 do 18, potrzebne będzie kolejne 33 proc. więcej etatów nauczycielskich. Oznacza to, że jeśli oba wymagania są realizowane jednocześnie, potrzeba dwa razy więcej nauczycieli. Gdyby jeszcze podnieść wszystkim wynagrodzenia o 56 proc., jak się żąda, oznaczałoby to, że potrzebne środki byłyby trzy razy większe niż dotychczas. Nie da

się zrealizować wszystkiego naraz” — podkreślił minister.

Według Jakštasa nie jest jeszcze jasne, o ile procent wzrosną wynagrodzenia nauczycieli od stycznia i września przyszłego roku. Podkreślił jednak, że dane te mają pojawić się w przyszłym tygodniu, kiedy Ministerstwo Finansów przedstawi prognozy dotyczące wzrostu przeciętnego wynagrodzenia (VDU) w przyszłym roku.

Według Gintautasa Jakštasa trwają również negocjacje w sprawie zmniejszenia liczby uczniów w klasach. „Rozmawiamy o liczebności klas z dwoma związkami zawodowymi. Pojawiła się sugestia ze strony jednego ze związków zawodowych, a mianowicie Egidijusa Milešinasa, że należy najpierw zapobiec temu, aby nie było w klasie więcej niż 30 uczniów, ponieważ teraz jest takich klas około 600, chociaż teoretycznie nie powinno ich być” — zaznaczył minister.

Opr. Anna Pieszko na podst. inf. wł., BNS, svietimoprofsajunga.lt
Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ Przeciętne wynagrodzenie nauczyciela na Litwie oscyluje wokół 1 tys. euro

Historyczne zwycięstwo litewskich koszykarzy: pokonana reprezentacja USA!

Honorata Adamowicz

Po 19 latach od poprzedniego zwycięstwa, wynikiem 110:104 w niedzielę 3 września, litewska reprezentacja w koszykówce mężczyzn pokonała reprezentację Stanów Zjednoczonych w meczu o pierwsze miejsce w grupie J na mistrzostwach świata w Manili.

Doradca prezesa Litewskiej Federacji Koszykówki na Litwie, Edas Nickus, w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” powiedział, że koszykówka na Litwie jest nie tylko tzw. drugą religią w kraju, ale też jest jak wirus, który „zaraża” coraz więcej młodzieży.

WYGRANA LITWY

— To, że koszykówka na Litwie jest tzw. drugą religią, udowodnili nasi koszykarze. Reprezentacja Litwy pokonała Stany Zjednoczone 110:104 w meczu o pierwsze miejsce w grupie J na mistrzostwach świata w koszykówce. Po tym zwycięstwie myślę, że „wiara” w drugą religię Litwy jeszcze bardziej się wzmocni. Ta wygrana jest wspaniałym wzorem dla młodzieży na Litwie, która gra w koszykówkę, że wszystko jest możliwe i co tak naprawdę sport daje ludziom. To, co działo się z naszą społecznością po wygranej, trudno jest opisać słowami, były okrzyki, łzy radości — mówi Edas Nickus.

Najwięcej punktów dla litewskiej reprezentacji zdobyli: Vaidas Kariniauskas (15), Mindaugas Kuzminskas (14) i kapitan Jonas Valančiūnas (14).

WZROST POPULARNOŚCI KOSZYKÓWKI

— Po wygranej myślę, że popularność koszykówki na Litwie jeszcze bardziej wzrośnie. Więcej młodzieży będzie chciało grać profesjonalnie. Każda wygrana rodzi optymizm wśród ludzi. Wszyscy pamiętają, jak po zwycięstwie Rūty Meilutytė pływanie stało się popularne na Litwie,

ilu chętnych było do nauki pływania, ile powstało nowych basenów. To samo i z koszykówką. Każde zwycięstwo w sporcie to motywacja dla młodzieży. Każde sportowe zwycięstwo jest jak wirus, który rozprzestrzenia się po całym kraju — zaznacza przedstawiciel Litewskiej Federacji Koszykówki.

— Co dotyczy naszych zwycięzców, to nastroje są bardzo dobre. Najważniejsze, że współpracują ze sobą i jest wspaniała komunikacja. Na Litwie mamy około 50 grup koszykarzy, którzy biorą udział w mistrzostwach Litwy, to około 1 000 osób. Ale to nie ostateczna liczba, mamy też miejskie ligi koszykówki, grupy, gdzie grają uczniowie, żeńskie grupy, miłośnicy, a ilu gra za granicą naszych koszykarzy! Dokładnej liczby nie znam, ale to na pewno duża liczba — twierdzi Edas Nickus.

POPRIEDNIE ZWYCIĘSTWO

Poprzednio litewscy koszykarze pokonali reprezentację Stanów Zjednoczonych wynikiem 94:90 pod-

czas olimpiady w Atenach w 2004 r. (na etapie spotkań w grupie). Litwini ostatecznie zajęli wtedy czwarte miejsce, ustępując Amerykanom w walce o brązowy medal, osiągając wynik 96:104.

— Chociaż koszykówka jest bardzo popularnym sportem na Litwie, budżet federacji wynosi niecałe 4 miliony euro, i to dla wszystkich drużyn narodowych. W porównaniu z innymi krajami to bardzo mała suma — podkreślił Nickus.

Portal Krepšinis.lt napisał, że po historycznym triumfie nad amerykańskimi koszykarzami w 110:104 trener Kazys Maksvytis podkreślił, że jest to najbardziej radosne zwycięstwo w jego karierze. Ale jednocześnie wskazał, że jest to zwycięstwo, o którym trzeba jak najszybciej zapomnieć, ponieważ już dzisiaj, 5 września, w ćwierćfinale litewscy koszykarze zagrają z ekipą Serbii.

Początek spotkania o godz. 11.45 (czasu litewskiego). Dotychczas reprezentacja Litwy na mistrzostwach nie zaznała ani jednej porażki. ■

Najwięcej punktów zdobyli: Vaidas Kariniauskas (15), Mindaugas Kuzminskas (14) i Jonas Valančiūnas (14) Fot. Augustas Didžgalvis, CC BY-SA 4.0; Fotomontaż A.K.

Nowy sezon edukacyjny wystartował w Gimnazjum im. św. Jana Pawła II

1 września zabrzmiał pierwszy dzwonek — uczniowie Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie rozpoczęli swoją przygodę z edukacją w nowym roku szkolnym.

Honorata Adamowicz

W uroczystościach inauguracyjnych wzięli udział m.in.: mer Wilna Valdas Benkuskas, adwokat, prezes Stowarzyszenia Prawników Polaków na Litwie, radny samorządu stołecznego — Grzegorz Sakson, ojciec dominikanin Jacek Szpręglewski.

35 „SETKOWICZÓW”

Inauguracja roku szkolnego 2023/2024 rozpoczęła się od przywitania wszystkich zebranych uczniów, pracowników i gości przez dyrektora gimnazjum, Adama Błaszkiwicza.

„Nie przychodzimy do szkoły 1 września, która nie ma żadnych tradycji, dorobku. Kolejna, XXVII promocja, która opuściła mury naszej szkoły, postawiła was, szczególnie »czwartaków«, przed mocnym wyzwaniem. Ponieważ ich rezultaty pozwalają mówić nam, że potrafimy uczyć się, potrafimy pracować i potrafimy mieć dobre wyniki. Jeżeli mówić o formalnych cyfrach, to XXVII promocja otrzymała 35 »setek« z egzaminów. Te cyfry mówią o tym, że wy nie musicie być gorsi. Nie mówię, że musicie mieć 100 »setek«, ale chyba honor wam nie pozwoli mieć mniej niż 35 »setek« w przeliczeniu na liczbę maturzystów” — powiedział Adam Błaszkiwicz.

LICZBA UCZNIÓW STALE ROŚNIE

Szef placówki podkreślił, że liczba uczniów gimnazjum stale rośnie. W tym roku do murów Gimnazjum im. św. Jana Pawła II zawitało 141 pierwszaków.

„Lato spędziliśmy pracowicie. Dzięki władzom miasta mamy trochę odnowiony środek szkoły, bo mamy nowe linoleum na pierwszym piętrze. Od władzy miasta

„Maturzystom życzę, żeby jak najlepiej złożyli egzaminy maturalne i późną wiosną spotkali się ze mną w ratuszu, kiedy będziemy wręczać podziękowania »setkowiczom«” — powiedział Valdas Benkuskas **Fot. Marian Paluszkiewicz**

czekamy, że będzie montowany nam też nowy chodnik. Dzięki sponsorom z Polski wymieniliśmy też linoleum w jednej z klas” — wyliczał dyrektor.

Do zebranych dyrektor zwrócił się ze szczerą prośbą, żeby w życiu kierować się nie tylko logiką, ale też i sercem.

„W tej szkole powinno być dobrze. Nie musimy wyśmiewać jeden drugiego. Nie możemy tego robić, ponieważ wiara chrześcijańska zabrania to robić. Nie możemy nękać, musimy zadbać, aby każdy czuł się dobrze, wyciągnąć pomocną dłoń, powiedzieć dobre słowo, ale strzeż Boże od tych komentarzy, które czasami piszecie” — podkreślił Adam Błaszkiwicz.

ŻYCZENIA OD GOŚCI

Następnie głos zabrał mer Wilna, Valdas Benkuskas. Kierując życzenia do społeczności Gimnazjum, mer podkreślił, że 1 września dla społeczności szkolnej

to przede wszystkim nowy start, nowy początek, nowy sezon.

„Na linii startu stawiamy sobie cel, co w tym roku osiągnąć, żeby na mecie czuć się dobrze. Pierwszacom przede wszystkim życzę, by zaprzyjaźnili się ze sobą i zostali częścią społeczności tej wspaniałej szkoły. Maturzystom życzę, żeby jak najlepiej złożyli egzaminy maturalne i późną wiosną spotkali się ze mną w ratuszu, kiedy będziemy wręczać podziękowania »setkowiczom«” — powiedział Valdas Benkuskas.

Tymczasem Grzegorz Sakson zwrócił się do zebranych z prośbą o dbanie o język polski.

„Drozy uczniowie, mam do was prośbę, abyście dbali o język polski — nie tylko na lekcjach języka polskiego, ale też w autobusach, na przerwach, w waszych rodzinach, wśród znajomych — wszędzie tam, gdzie jesteście. To jest pokazanie waszego szacunku i wizytówka szkoły” — zaznaczył Grzegorz Sakson, prezes Związku Prawników Polaków na Litwie. ■

Pierwszy dzwonek zabrzmiał w Turgielach

Anna Pieszko

Blisko 170 uczniów, ich nauczyciele, rodzice oraz goście wzięli udział w uroczystym apelu z okazji rozpoczęcia nowego roku szkolnego w Gimnazjum im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach w rejonie sołecznickim. W tym roku po raz pierwszy progi tej pięknej szkoły przekroczyło siedmiu uczniów pierwszej klasy.

Uroczystość rozpoczęła się od Mszy św. w pobliskim kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Następnie społeczność szkolna spotkała się na odnowionym placyku przed gimnazjum, gdzie w pięknie zaaranżowanej scenerii zabrzmiał pierwszy dzwonek. Na uroczystość przybyli goście: mer Samorządu Rejonu Sołecznickiego Zdzisław Palewicz, starosta gminy Turgiele Edward Tyszkiewicz, ks. proboszcz Raimundas Macidulskas.

„Mamy w rejonie wiele szkół: 13 gimnazjów, 2 szkoły podstawowe, z czego się bardzo cieszymy. To jest nasze bogactwo. Tak było i tak będzie, ponieważ uważamy, że najważniejszy jest człowiek i to ten najmniejszy człowiek. W dziecko trzeba włożyć jak najwięcej, to najważniejsza inwestycja” — przemawiał mer.

„Celowo dziś przyjechałem do Turgiel, żeby podziękować za pracę społeczności gimnazjum, dyrekcji, nauczycielom, rodzicom, księdzu proboszczowi, który z wielkim zaangażowaniem włącza się w życie środowiska turgielskiego. Przyjechałem jako mer rejonu podtrzymać was na duchu, wiedząc o tym, że w ostatnich latach turgielska szkoła, podobnie jak inne szkoły w naszym rejonie, z powodu polityki władz centralnych, które dążą do zamykania klas z niedostateczną liczbą uczniów, miała duże problemy. Dopieliśmy swego i zachowaliśmy gimnazja w Turgielach, Dziewieniszkach, Butrymańcach. Dzięki swojej postawie obywatelskiej osiągnęliśmy sukces” — mówił mer.

Pierwszoklasiści w ramach projektu „Bon Pierwszaka” na dobry start otrzymali plecaki z pełnym wyposażeniem

Mimo to, że polskojęzyczne gimnazjum w Turgielach nie spełniało wymogu posiadania 12 uczniów w klasie maturalnej, jednak w minionym roku szkolnym gimnazjum się utrzymało. Samorząd sołecznicki podjął decyzję, że będzie finansował nieliczne klasy z budżetu samorządu.

— Na pierwszy rzut oka mogłoby się wydawać, że wymóg posiadania odgórnie ustalonej liczby uczniów w klasach jest sprawiedliwy. Nie jest tak do końca. Musi być uwzględniana sytuacja mniejszości narodowych, całej Wileńszczyzny. Żeby sprostać tym wymogom, w rejonie sołecznickim musiałyby się rodzić trzykrotnie więcej dzieci, żeby zachować wszystkie szkoły, również te z litewskim językiem nauczania. Tymczasem chodzi o to, żeby wszyscy mieli dostęp do nauki w języku ojczystym. Utrzymaliśmy status gimnazjum w Turgielach. Dobrze się stało, bo maturzyści otrzymali świadectwa dojrzałości, dostali się na studia. Nie jest prawdą, że tylko duże szkoły oferują dobrą jakość nauczania. Przykłady są wymowne: i w Turgielach, i w Dziewieniszkach uczniowie uczą się w niedużych klasach i wstępują na wyższe uczelnie —

wskazywał w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Zdzisław Palewicz.

W tym roku szkolnym klasy 11-12 szkoły w Turgielach zostały formalnie przyłączone do Gimnazjum im. Michała Balińskiego w Jaszunach, ale uczniowie będą pobierali naukę na miejscu, w Turgielach, dzięki czemu nie będą musieli dojeżdżać do odległej miejscowości.

— Rozpoczynamy ten nowy rok szkolny w dobrym nastroju i pełni sił — mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Iwona Tyszkiewicz, dyrektorka Gimnazjum im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach w rejonie sołecznickim. — Cieszy zwłaszcza to, że mamy komplet kadry pedagogicznej, wspaniałe dzieci, nowych uczniów. Życzymy sobie, żeby ten nowy rok szkolny był nie gorszy od poprzedniego.

Pani dyrektor się cieszy, że wszyscy tegoroczni maturzyści pomyślnie złożyli egzaminy i otrzymali świadectwa ukończenia szkoły.

— Sześciu z siedmiu naszych absolwentów kontynuuje naukę w różnych uczelniach, jeden z absolwentów będzie odbywał służbę wojskową.

12.>>

Jedna z naszych uczennic skorzystała z możliwości kontynuowania nauki po polsku w wileńskiej filii Uniwersytetu w Białymstoku, gdzie będzie studiowała pedagogikę przedszkolną i wczesnoszkolną. Bardzo się z tego cieszymy – nie ukrywa radości dyrektor.

Pani Iwona Tyszkiewicz podkreśla też, że na szczęście szkoła nie musi się mierzyć z problemem, który dotyka ostatnio całą Litwę.

– Omija nas powszechny na Litwie problem, gdzie znaleźć nauczyciela. Kadra nauczycielska w naszym gimnazjum jest od lat ta sama, a nauczyciele pracują z oddaniem. W tym roku mamy nową panią od muzyki, z czego również bardzo się cieszymy – dodaje.

Na zmianę maturzystom przychodzi w tym roku siódemka pierwszoklasistów, dla których przygoda ze szkołą dopiero się rozpoczyna. Ogółem w klasach 1-12 polskojęzycznego Gimnazjum im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach naukę w roku szkolnym 2023/24 będzie pobierało blisko 170 uczniów.

■ Nowy rok szkolny czas zacząć!

Szkoła została już wyposażona w nowe podręczniki do języka polskiego dla klas 1-12 z Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego, które dotarły za pośrednictwem Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”. Pierwszoklasiści zaś w ramach projektu „Bon Pierwszaka” na dobry start otrzymali plecaki z pełnym wyposażeniem. Wyprawki zostały

sfinansowane przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego. Po stronie polskiej projekt realizuje Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, po stronie litewskiej – „Macierz Szkolna”.

Nauczycielom zostaje życzyć udanego roku szkolnego, uczniom zaś – czerpania wiedzy pełnymi garściami. ■

Fot. autorka

■ Trzecia klasa wita nowy rok szkolny z uśmiechem

Społeczność „Konarskiego” powitała 1 września

Antoni Radczenko

Rok szkolny w gimnazjum rozpoczął się uroczystą Mszą św. w kościele Opatrzności Bożej i Serca Jezusowego w Wilnie. Po nabożeństwie na boisku szkolnym odbyła się uroczysta inauguracja roku szkolnego. Apel rozpoczął się wyprowadzeniem flagi szkolnej i odśpiewaniem hymnu narodowego oraz „Roty”, która jest nieoficjalnym hymnem litewskich Polaków. W krótkiej mowie powitalnej dyrektor placówki podziękował rodzicom pierwszaków, że przekazali swe dzieci „na przyszłe 12 lat”. „Widząc tak licznie zgromadzonych uczniów cieszę się i dziękuję rodzicom, że nam zaufali” — oświadczył Walery Jagliński. Dodał, że administracja szkoły jest w stałym kontakcie z rodzicami, którzy zawsze służą radą i pomocą.

WYPRAWKI DLA PIERWSZAKÓW

W ramach rozpoczęcia nowego roku szkolnego pierwszacy otrzymali od państwa polskiego plecaki z niezbędnym wyposażeniem, aby rozpocząć proces nauczania. Między innymi uczniowie klas pierwszych otrzymają piórniki, kredki, flamastry, bloki rysunkowe, zeszyty, plastelinę, farby i zestaw śniadaniowy. Wyprawki zostały sfinansowane przez Instytut Promocji Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego, którego partnerem po stronie litewskiej jest Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”. Natomiast po stronie polskiej partneruje Instytutowi Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego. „Plecak jest takim znakiem bycia w szkole” — oświadczył zgromadzonym wiceprezes zarządu Fundacji Juliusz Szymczak-Gałkowski.

„Jestem pewien, że to będzie wspaniały rok” — zapewnił Walery Jagliński, dyrektor stołecznego Gimnazjum im. Szymona Konarskiego, podczas uroczystego otwarcia nowego roku szkolnego.

Ogółem na Litwę dotarło 1 200 wyprawek, które otrzymają uczniowie klas pierwszych 56 szkół polskich. Prezes Macierzy Szkolnej Krystyna Dzierżyńska życzyła: „Zdrowia Nauczycielom. Motywacji uczniom do pracy. I podziękowania rodzicom, że oddali dzieci do polskiej szkoły”.

NOWE BOISKO

W nowym roku szkolnym szkołę czekają remonty. Samorząd Miasta Wilna zobowiązał się, że w następnym roku Gimnazjum im. Szymona Konarskiego będzie miało do swej dyspozycji nowe boisko. „Bardzo się cieszę, że we współpracy z samorządem udało się nam uzyskać nie tylko projekt, ale również środki. W zasadzie za kilka dni

rozpocznie się budowa nowego budynku” — poinformował Walery Jagliński.

Mer Wilna Valdas Benkuskas na początku sierpnia zapowiedział, że uczniowie polskiej szkoły będą mieli boisko do piłki nożnej z nawierzchnią ze sztucznej trawy, skocznię oraz bieżnię. „Naszym celem jest poprawa infrastruktury sportowej szkół miasta Wilna, a jednocześnie zapewnienie lepszych warunków do uprawiania sportu przez uczniów” — oświadczył Benkuskas.

Poza tym boisko będzie oświetlone. Prace remontowe, których dokona spółka Vilnius Development Company, mają być zakończone w lipcu następnego roku. Projekt ma kosztować 1,29 mln euro. ■

Walery Jagliński podziękował rodzicom za zaufanie, a partnerom za pomoc. Na apelu gościli też wiceprezes zarządu FPPnW Juliusz Szymczak-Gałkowski oraz prezes „Macierzy Szkolnej” Krystyna Dzierżyńska **Fot. Antoni Radczenko**

Żyjemy na błękitnej planecie – jednak woda to ogromny przywilej

Brenda Mazur

Woda to ogrom i nie bez powodu nasza Ziemia nazywana jest błękitną planetą. A to dlatego, że ponad 70 proc. jej powierzchni pokrywa ocean i tam właśnie, w oceanie, znajduje się większość wody, jaką mamy na Ziemi, bo ponad 96 proc.

Jeśli chodzi o wodę słodką, to ponad 2/3 jest na stałe zamknięte w lodowcach i lądolodach, a około 1/3 pod ziemią. Na wszystkie tereny podmokłe: jeziora, rzeki, chmury, całą atmosferę pozostaje niewiele ponad 1 proc. wody słodkiej. Więc – chociaż wydaje się, że mamy wody w bród – to tak naprawdę tej wody, która nadaje się dla nas do picia albo dla roślin do podlewania, jest niewiele.

Życie na Ziemi związane jest z wodą. Działanie naszych organizmów, aż do najdrobniejszych elementów, opiera się na założeniu, że wody jest pod dostatkiem, że to woda po prostu wpływa i wypływa przez nasze komórki odżywiając je. Jednak z wodą nie jest najlepiej.

SLABE ZASOBY WODY PITNEJ I OKRESY BEZDESZCZOWE

Naukowcy podkreśla, że to nie tylko zawodzenie – faktycznie jest źle. Mamy ogólnie bardzo słabe zasoby wody pitnej, a jeszcze większy problem, w związku ze zmianą klimatu i rytmu opadów, jest z ich uzupełnianiem. Żeby uzupełniać zapasy wody, potrzebujemy deszczy regularnych, nie za silnych. Tymczasem u nas klimat zmienił się na tyle, że od paru lat mamy długie okresy suszy, po których następują gwałtowne ulewy. A one nie nadają się do uzupełniania naszych wodnych zasobów.

Deszcze muszą padać dość regularnie, ważne jest rozłożenie w cza-

Litwę wpięrow nawiedziły susze, a później smagały ulewy. Czy ulewy – bo to woda – anulowały efekt susz? Nie do końca. O wodzie nie da się powiedzieć krótko, taki morał można wyciągnąć z „Książki o wodzie” dr Aleksandry Kardaś, fizyczki atmosfery.

Deszcze muszą padać dość regularnie, ważne jest rozłożenie w czasie, najlepszy jest taki padający „kapuśniaczek”

nie, najlepszy jest taki padający „kapuśniaczek”. Woda musi mieć czas, aby powoli wsiąknąć w glebę, przejść przez kolejne jej warstwy. Jeśli jest jej za dużo w jednym czasie, nie zdąży wsiąknąć, spływa po powierzchni, do kanałów, rzek, a z nimi do morza, nie gromadzi się w podziemnych zbiornikach, więc jej wielka część jest zwyczajnie marnowana – twierdzi dr Kardaś.

W ocieplającym się klimacie mamy długie okresy bezdeszczowe przedzielane opadami intensywnymi. A to nie jest najlepszy scenariusz dla środowiska. Przy dużych opadach deszczu tylko część wody wsiąka w grunt. Nie mamy możliwości zgromadzenia tej wody, nasze zbiorniki retencyjne mogą zmagazynować tylko niewielki jej procent. W efekcie, nawet jeśli mamy spore opady, to z punktu widzenia środowiska nie przynoszą nam dużych korzyści.

CZYNNIK LUDZKI: BETONOZA ROZPRZESTRZENIA SIĘ

Wpływ na bilans wodny mają również ludzie. W miastach jest coraz mniej drzew, skwerów i alejek spacerowych, a centra zamieniane są w pustynne i betonowe patelnie. Trawniki zastępuje się szarymi placami, na potrzeby jakiegoś blokowiska wycinany jest drzewostan.

Miasta w sposób niekontrolowany „rozlewają się” na tereny podmiejskie i tam, gdzie przez lata były pola czy łąki, dziś stoją domy otoczone betonem. Przy okazji znikają przydrożne rowy, w których kiedyś stała woda. Zdarzają się sytuacje, gdzie inwestor zasypuje wręcz niewielkie, wysychające zbiorniki wodne. Nie zważając na to, że jeśli woda tam stała, to prędzej czy później upomni się o swoje i podtopienia nie powinny być niespodzianką.

15.>>

Betonoza rozprzestrzenia się. Zjawisko to opisał Jan Mencwel w książce „Betonoza. Jak się niszczy miasta”.

Specjaliści mówią wyraźnie: mniej betonu to lepsza retencja. Zwiększanie gęstości zabudowy, betonowanie terenu ma ogromny wpływ na obieg wody. Parkingi czy place wyłożone kostką brukową zmniejszają zdolność retencji gleby. Podczas deszczów woda, zamiast wsiąkać w glebę jak w gąbkę, po prostu pływa po nawierzchni i duża część naturalnie pozyskiwanej wody po prostu się marnuje.

Rozwiązaniem jest tworzenie naturalnych zbiorników retencyjnych: więcej parków, specjalnie zaprojektowanych ogrodów deszczowych umożliwiających retencję, czyli zatrzymywanie i gospodarowanie wody na terenie miasta. Zieleń w miastach powinna, szczególnie w dobie tak gwałtownie postępujących zmian klimatycznych, być elementem strategii obecnym w każdym urzędzie czy ratuszu. Zresztą nawet dzieci wiedzą, że im więcej drzew, tym więcej tlenu i wody.

WODY SIĘ NIE SZANUJE

Dla wielu z nas woda jest czymś oczywistym jak powietrze: po prostu jest i nie zastanawiamy się nad tym, czy zawsze będzie.

Każdy z nas codziennie wielokrotnie puszcza wodę z kranu, myje ręce czy też gotuje, sprząta itd. Hektolitrami zużywana jest do produkcji żywności. Hodowla zwierząt pochłania ogromne zasoby wody, a produkcja mięsa wiąże się ze zużywaniem ogromnych jej ilości. To jest problem, który nagłaśniają ekolodzy. Źródło „Zielone wiadomości” podaje przykład państwa Izrael, gdzie wód jest ewidentnie mniej niż w naszym klimacie i gdzie radzą sobie w ten sposób, że do produkcji mięsa używają odsolonej wody morskiej. Jednak o morza i słońca wodę też się nie dba. Nasz Bałtyk znalazł się na niechlubnej liście najbardziej zanieczyszczonych mórz. Według Komisji Ochrony Środowiska Morza Bałtyckiego największy udział, bo aż 70 proc., stanowią plastikowe śmieci.

■ Jak podają statystyki, przeciętny Europejczyk w ciągu dnia zużywa 200 litrów wody

Jak podaje Andrius Albrikas, przedstawiciel Litewskiej Akademii Nurkowania (Lit. Nardymo Akademijs), trwały plastik wrzucony do morza pozostaje tam przez setki lat. Leżąc na dnie rozpada się na mikroplastiki. To bardzo poważny problem, bo mikroplastiki zabijają ryby i szkodzą całemu ekosystemowi morskemu. Mikroplastik pojawia się także na naszym stole „dostarczany” przez ryby, przedostając się tym samym do łańcucha pokarmowego człowieka.

Zanieczyszczenie Morza Bałtyckiego jest wysokie nie tylko ze względu na różnorodność występującego tam plastiku, ale i ze względu na materiały wybuchowe i broń chemiczną pozostałą po drugiej wojnie światowej.

Ogromnym problemem są zatopione sieci rybackie. Z badań przeprowadzonych w Szwecji wynika, że w ciągu kilku lat wyrzuca się do 10 tys. sieci. W Morzu Bałtyckim najczęściej odnajduje się dużą ilość kabli, lin i zatopionych boi. Zagubiony sprzęt wędkarski odzyskany podczas połowów wrzuca się z powrotem do morza — rybacy zazwyczaj nie zbierają sieci. Zdaniem eksperta wynika to z faktu, że obecnie nie ma środków zachęcających rybaków do przywozu z morza wyrzuconego sprzętu rybackiego.

Sieci rybackie nie tak łatwo wyciągnąć, a czasami jest to wręcz niemożliwe.

Aby rozwiązać ten problem, co roku realizowane są projekty czyszczenia morza z sieci, w które włączają się także litewskie firmy dbające o stan Morza Bałtyckiego. W różnych akcjach zbierane są pieniądze na wyciąganie sieci z dna Bałtyku. Problem zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego jest naprawdę duży, a oczyszczanie morza jest procesem kosztownym i skomplikowanym — podkreśla Andrius Albrikas.

Zanieczyszczenia wód (słodkich i słonych), marnotrawstwo wody, zła gospodarka wodna to są złe prognozy na przyszłość. Powinniśmy mieć szacunek dla tego daru życia, jakim jest woda. Powinniśmy ją oszczędzać.

Według Organizacji Narodów Zjednoczonych, absolutne minimum do przeżycia to 20 litrów wody dziennie na osobę.

DOSTĘP DO WODY TRAKTOWAĆ JAKO PRZYWILEJ

Jak podają statystyki, przeciętny Europejczyk w ciągu dnia zużywa 200 litrów wody, Amerykanin aż 400 litrów, a mieszkaniec najuboższych terenów Afryki — tylko 5 litrów. Analiza ONZ wskazuje, że świat zbliża się do globalnego kryzysu wodnego. Według ekspertów do 2050 r. co najmniej co czwarta osoba na świecie będzie mieszkać w kraju dotkniętym stałym lub okresowym deficytem wody pitnej.

17.>>

16.>>

Jak oszczędzać wodę, aby nie doprowadzić do problemów z dostępem do wody na świecie? Czy jest sposób, aby tragiczna wizja przyszłości braku wody nie stała się teraźniejszością? Zacznijmy oszczędzać wodę i dostęp do niej traktujmy jako przywilej.

W przypadku wody warto zacząć od gospodarstwa domowego, bo to właśnie tam codziennie jeden mieszkaniec zużywa około 200 litrów. Co ciekawe, człowiek winien sobie uświadomić, że dodatkowo „zjada” ponad 2 tys. litrów wody. Mniej więcej taka ilość jest potrzebna, aby dostarczyć ludziom jedzenie. Następnie produkcja energii — 90 proc. generatorów energii na świecie wykorzystuje wodę w procesie chłodzenia. To przykłady szastania wodą.

Najważniejsze są dwa aspekty. Pierwszy to tworzenie technologii oraz inteligentnych systemów wodnych, które będą realnie pomagały i ograniczały marnotrawstwo.

Następnie technologie oczyszczania. Dzisiaj oczyszczanie ścieków to jedna z głównych metod uzdatniania wody — jednak w globalnej skali oczyszczamy niewielką ilość ścieków.

Drugim punktem powinno być oszczędzanie, to właśnie w nim jest potężna moc, która sprowadza się do dostępności — oszczędzać może każdy człowiek i nie potrzebuje do tego żadnych specjalnych narzędzi czy umiejętności. Wystarczy decyzja.

Oszczędzaj wodę nie tylko dla ekologii, ale i dla pieniędzy. Jeśli zmienisz kilka swoich codziennych przyzwyczajzeń, na pewno twój portfel też to odczuje.

ZACZNIJ OD SIEBIE!

- Zakręcaj kran podczas mycia zębów, rąk, golenia, mycia ciała i włosów.
- Do płukania ust używaj kubka — to około 9 litrów oszczędności. Jeśli kilka milionów ludzi zadba o ten nawyk, pozornie nic nieznaczące 9 litrów urosnie do milionów litrów oszczędności.

• Zrezygnuj z wody butelkowanej. Używaj dzbanków z filtrem i wlewaj do nich wodę z kranu.

• Uruchamiaj tylko pełną pralkę lub zmywarkę.

• Częściej bierz szybki prysznic zamiast długiej kąpieli.

• Kup baterię termostatyczną.

• Wykorzystuj wodę ponownie, np. z deszczówki do podlewania roślin.

• Nie pierz ręcznie pod bieżącą wodą. Korzystaj z miski i zakręcaj kran.

• Dbaj, aby spłuczka czy kran nie przeciekały — to około 90 litrów ocalonej wody w tygodniu.

• Nie rozmrażaj żywności pod bieżącą wodą, tylko w temperaturze pokojowej.

Oszczędność ku ochronie zasobów to jedno, a niezanieczyszczenie ich to drugie. Drugie i równie ważne zadanie człowieka, szczególnie w zakresie produkcji plastiku, którego tony trafiają do wód. Podejmuj mądre decyzje jako istota mądra i inteligentna. Pamiętaj: każda mądrze zaoszczędzona kropla wody ma znaczenie w skali światowej. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

■ Wpływ na bilans wodny mają również ludzie. Parkingi czy place wyłożone kostką brukową zmniejszają zdolność retencji gleby

Irena Fedorowicz o Czytaniu Narodowym. „Orzeszkowa wygrywa z Sienkiewiczem”

Już 7 września będziemy czytać „Nad Niemnem” w ramach kolejnej edycji Narodowego Czytania. O powieści Elizy Orzeszkowej opowiada doc. dr Irena Fedorowicz z Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego.

Ilona Lewandowska: „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej zostało wybrane jako lektura 12. odsłony Narodowego Czytania. Jakie miejsce zajmuje ta powieść w polskiej literaturze?

Irena Fedorowicz: Przed napisaniem „Nad Niemnem” Orzeszkowa była znana jako autorka ok. 20 powieści, zbiorów opowiadań i nowel a także artykułów publicystycznych. Ale dopiero powieść „nadniemieńska” uczyniła z niej pisarkę znaną, autorkę dzieła, które określono jako „arcydzieło”. Rok 1887, kiedy zaczęły się ukazywać w odcinkach trzy najważniejsze powieści epoki, czyli: „Nad Niemnem” Orzeszkowej, „Pan Wołodyjowski” Sienkiewicza i „Lalka” Prusa, uznany został za rok arcydzieł. Sukces powieści bardzo pomógł autorce, która miała już status pierwszej zawodowej literatki polskiej, ale teraz zaczęła być traktowana jako autorytet literacki. To wyróżnienie było tym bardziej ważne, że mieszkała przecież na „prowincji”, w Grodnie (nazywano ją „samotnicą z Grodna”), a nie, tak jak Prus czy Sienkiewicz, w Warszawie. Z czasem Orzeszkowa zyskała rangę powieściopisarki, którą zaczęto nazywać „żywą mądrością i czującym sercem całej epoki” (Józef Kotarbiński). Nie jest też sprawą przypadku fakt, że w 1905 r. jej kandydatura została zgłoszona do literackiej Nagrody Nobla.

Bardzo ważną rolę w powieści odgrywa pamięć o powstaniu styczniowym, którego 160. rocznicę właśnie obchodzimy...

Powieść „Nad Niemnem” zaczęła się ukazywać w odcinkach w „Tygodniku Ilustrowanym” w styczniu 1887 r., pisana była w 20. rocznicę debiutu literackiego Orzeszkowej.

Symptomatyczne jest to, że podczas olimpiady z języka polskiego Orzeszkowa od lat wygrywa z Sienkiewiczem, jako chętniej wybierana przez młodzież autorka” – mówi Irena Fedorowicz **Fot. Marian Paluszkiewicz**

Wydanie książkowe ukazało się w 1888 r. – w roku, w którym obchodzono 25. rocznicę wybuchu powstania 1863 r. – była to więc forma hołdu złożonego przez pisarkę wobec powstańców i ich rodzin. To tragiczne wydarzenie, jak pisała w swojej autobiografii Orzeszkowa, wpłynęło bezpośrednio na jej życie. Wybuch powstania zastał ją, 22-letnią mężatkę, w Ludwinowie, majątku męża Piotra Orzeszki na tzw. Polesiu litewskim, blisko granicy z Wołyniem. W Ludwinowie Orzeszkowa zajęła się organizowaniem pomocy dla powstańców, przewożeniem poczty, opieki nad rannymi. Miał tu schronienie m.in. przywódca powstania Romuald Traugutt. Z narażeniem własnego życia Orzeszkowa przewiozła go we własnej karecie do granicy z Królestwem Polskim. Postać Traugutta przedstawiła wiele lat później w jednym z opowiadań z

cyklu „Gloria victis” (Chwała zwyciężonym) z 1910 r. Bezpośredni kontakt z powstańcami, zaangażowanie w pomoc dla nich a także późniejsze doświadczenie klęski i ogromnych strat, jakie spotkały kraj i rodaków w kolejnych latach, odmieniły nastawienie Orzeszkowej do życia. Pisarka wspominała, że rok 1863 dał jej „młot i dłuto”, uczynił z niej twórczynią, autorkę świadomą znaczenia pisarstwa.

„Nad Niemnem” uznano za prozatorską formę „eposu á la Homer” (Cezary Jellenta). Po sukcesie powieści Orzeszkową okrzyknięto „młodszą siostrą Mickiewicza” – był to wyraz najwyższego uznania. Na sukces powieści złożyło się wiele czynników, przede wszystkim połączenie dwóch żywiołów – piękna i prawdy. Znaczenie tych dwóch żywiołów pisarka akcentowała w swoich pracach publicystycznych.

18.>>

Piękno dotyczy opisu krajobrazów nad Niemną (jest to krajobraz dawnych ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego) i typów ludzi, prawda – wielkości dwóch ważnych idei: etosu pracy (XVI-wieczna legenda o Janie i Cecylii, protoplastach rodu Bohatyrowiczów) oraz etosu powstańczego. Prawda dotyczy też spraw smutnych – tzw. syndromu zapomnienia. Akcja powieści toczy się ponad 20 lat po powstaniu – po tak długim okresie niektórzy bohaterowie, przede wszystkim mieszkańcy dworu Korczyn, zapominają o wydarzeniach z 1863 r., sprawy codzienne przytłaczają ich, pozbawiają wrażliwości. Jeszcze jeden skutek represji, na jaki zostali skazani Polacy po klęsce powstania, to rozpad rodzin. Rzecz znamienna, że w tej powieści wśród mieszkańców dworów nie ma żadnego udanego małżeństwa: Benedykt i Emilia Korczyńscy z Korczyna, Kirło i Kirłowa z Olszynki, Zygmunt Korczyński i jego żona Klotylda, mieszkający tymczasowo w Osowcach – żyją niby razem, ale właściwie osobno, mają odmienne systemy wartości.

Tytuł książki bardzo wiąże ją z konkretnym terenem. Czy twórczość Orzeszkowej znana jest obecnie również nad Niemnem?

Warto pamiętać, że pierwotny tytuł powieści brzmiał „Mezaliani”, czyli związek małżeński osób o różnym statusie społecznym. Według założeń autorki uwaga miała być zwrócona na system rodziny. Sukces książki sprawił, że bardzo szybko doczekała się wielu tłumaczeń. Powieść dosyć wcześnie przetłumaczona została na jęz. rosyjski i czeski, a w XX w. doczekała się przekładów na inne: bułgarski, gruziński, niemiecki, łotewski, litewski i ... chiński. Przekazu litewskiego dokonał J. Majauskas w 1958 r. Trzeba jednak przyznać, że powieść nie była zbyt popularna wśród odbiorców litewskich, inaczej niż jej powieści chłopskie – „Niziny” i „Dziurdziowe”. Te dwa utwory były tłumaczone i niejednokrotnie przerabiane (np. przez Vincasa Kudirkę), wydawane w serii książeczek dla ludu. Powieść z życia szlachty kresowej, dotycząca kontaktów dworu i zaścianka, nie była aktualna dla odbiorcy litewskiego.

Co książka Orzeszkowej może dać dzisiejszemu czytelnikowi? Czy losy bohaterów powieści i dokonywane przez nich wybory mogą być inspiracją dla współczesnych ludzi?

Bez wątplenia powieść zachwycała czytelników pod koniec XX w. Wielbicielem „Nad Niemnem” był np. Czesław Miłosz, który był pod

dużym urokiem postaci Justyny Orzelskiej. W zbiorze „Prywatne obowiązki” (1993) zamieścił wiersz pt. „Rozbieranie Justyny”. Noblista przedstawił w nim swój własny wizerunek bohaterki, z uwagi na jej rolę w tej powieści nazwał „Nad Niemnem” „traktatem o odwadze”. Zawarł w tym wierszu też bardzo ważną myśl: „W twoim kraju dobro i zło mierzono Mogiłą / Kto dochowa wierności, kto nie dochowa”. Jest to główna myśl utworu. Stosunek do przeszłości, pamięć o naszych grobach, przodkach, jest miarą naszego człowieczeństwa. Jest to odpowiedź na pytanie, czy twórczość Orzeszkowej jest aktualna również dziś. Wydaje mi się, że „Nad Niemnem” jest bardzo dobrze odbierane również przez uczniów polskich szkół na Litwie. Co roku podczas eliminacji ustnych na olimpiadzie języka polskiego i literatury jest temat dotyczący albo życia i twórczości Orzeszkowej, albo konkretnie „Nad Niemnem”. Symptomatyczne jest to, że Orzeszkowa od lat wygrywa np. z Sienkiewiczem jako chętniej wybierana przez młodzież autorka. ■

Rozmawiała
Ilona Lewandowska

TVP
WILNO

Już 7 września odbędzie się 12. odsłona Narodowego Czytania
Fot. Marian Paluszkiwicz

To wyróżnienie było tym bardziej ważne, że mieszkała przecież na „prowincji”, w Grodnie (nazywano ją „samotnicą z Grodna”), a nie, tak jak Prus czy Sienkiewicz, w Warszawie. Z czasem Orzeszkowa zyskała rangę powieściopisarki, którą zaczęto nazywać „żywą mądrością i czującym sercem całej epoki” (Józef Kotarbiński). Nie jest też sprawą przypadku fakt, że w 1905 r. jej kandydatura została zgłoszona do literackiej Nagrody Nobla.

Msza św. beatyfikacyjna rodziny Ulmów – jak będzie wyglądała?

W języku łacińskim i polskim będzie odprawiana Msza św., podczas której błogosławionymi zostaną ogłoszeni Józef i Wiktoria Ulmowie oraz ich dzieci: Stanisława, Barbara, Władysław, Franciszek, Antoni, Maria oraz Nienarodzone.

Będzie jej przewodniczył kard. Marcello Semeraro, prefekt Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych. Uroczystość odbędzie się w niedzielę 10 września o godz. 10.00 (czasu polskiego – przyp. red.) w Markowej, gdzie śludzy Boży mieszkali i zostali zamordowani za pomoc Żydom.

„Msza święta będzie sprawowana w języku łacińskim, natomiast w języku polskim będzie liturgia słowa oraz niektóre części mszy, gdzie lud wspólnie będzie się modlił. Tak zostało zatwierdzone przez Dykasterię Spraw Kanonizacyjnych oraz Dykasterię Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów” – powiedział ks. Łukasz Jastrzębski, ceremoniarz archidiecezji przemyskiej odpowiedzialny za liturgię podczas uroczystości beatyfikacyjnej.

Każdy uczestnik Mszy św. otrzyma specjalny modlitewnik, który zawiera wszystkie teksty liturgii przygotowane w języku łacińskim wraz z tłumaczeniem w języku polskim. „Oprócz tego zawarte są tam wszystkie pieśni oraz dołączone modlitwy już do błogosławionych” – dodał ks. Jastrzębski.

Sam moment beatyfikacji nastąpi przed śpiewem hymnu „Chwała na wysokości Bogu”. „Przed hymnem arcybiskup poprosi o włączenie do spisu błogosławionych Rodziny Ulmów, na co przewodniczący liturgii kardynał Semeraro odpowie, cytując list Ojca Świętego. Po odczytaniu tego listu nastąpi odsłonięcie obrazu oraz radosny hymn »Chwała na wysokości Bogu«” – mówi przemyski biskup pomocniczy Krzysztof Chudzio, przewodniczący komitetu organizacyjnego uroczystości.

W czasie obrzędu beatyfikacyjnego do ołtarza proboszcz miej-

scowej parafii ks. Roman Chowaniec przyniesie relikwie nowych błogosławionych w relikwiarzu przygotowanym specjalnie na tę okazję. „Autorka zawarła w nim wiele elementów. Jest tam drzewo, którego owocem jest Rodzina Ulmów. W tle znajduje się kościół parafialny w Markowej i dom, w którym przechowywali ówczesnych uchodźców” – opisuje abp Adam Szal, metropolita przemyski.

Relikwie w tej postaci będą peregrynować po Polsce od 24 września br., przebywając w każdej diecezji przez kilka dni. „Program jest opracowany, staraniem również naszej archidiecezji. U nas po beatyfikacji przewidujemy także uroczystości dziękczynienia w poszczególnych parafiach, żeby

żyć jeszcze atmosferą beatyfikacyjną” – zapowiedział metropolita przemyski.

Natomiast doczesne szczątki całej rodziny, ekshumowane z dotychczasowego grobu w marcu br., zostaną złożone w specjalnym sarkofagu w ołtarzu bocznym kościoła parafialnego pw. św. Doroty w Markowej. „Waga sarkofagu, jak mówią wykonawcy, wynosi 400 kg. Będzie to godne miejsce dla przyszłych błogosławionych” – zaznaczył abp Szal. Obraz błogosławionej rodziny zostanie zaprezentowany dopiero podczas Mszy beatyfikacyjnej.

„Tradycją jest, że tego obrazu nie pokazuje się wcześniej, żeby była to taka radosna niespodzianka” – wyjaśnił hierarcha.

21.>>

■ Pomnik rodzinie Ulmów w Markowej Fot. wikipedia

20.>>

Eucharystię będzie koncelebrować blisko 1000 kapłanów oraz 80 kardynałów i biskupów z Polski i zagranicy. Służba liturgiczna liczy 150 osób. Ogółem chęć udziału w uroczystości zgłosiło ponad 32 tysiące wiernych. Sektory dla pielgrzymów zostaną otwarte o godz. 5.30. O 7.30 zostanie wystawiona sztuka o rodzinie Ulmów „Powołani do miłości”. Msza św. beatyfikacyjna rozpocznie się o 10.00. W samo południe zaplanowane jest połączenie z Watykanem i modlitwa „Anioł Pański” z papieżem Franciszkiem. Po jej zakończeniu 12.15 zostanie zaprezentowany program słowno-muzyczny w oczekiwaniu na możliwość opuszczenia sektorów. Natomiast o 16.00 odbędzie się kameralna

uroczystość na cmentarzu wojennym w Jagiello-Niechciałkach, gdzie pochowano ośmioro Żydów, którzy byli ukrywani przez Józefa i Wiktorię Ulmów i wraz z nimi zginęli 24 marca 1944 r. O przewodniczenie modlitwie został poproszony naczelny rabin Polski Michael Schudrich. Do udziału zaproszone zostały także inne osoby pochodzenia żydowskiego, szczególnie potomkowie tych, którzy zostali uratowani przez mieszkańców Markowej.

Józef Ulma urodził się w 1900 r., jego żona Wiktoria była 12 lat młodsza. Mieli sześcioro dzieci: Stanisławę (ur. 18 lipca 1936 r.), Barbarę (ur. 6 października 1937 r.), Władysława (ur. 5 grudnia 1938 r.), Franciszka (ur. 3 kwietnia 1940 r.), Antoniego (ur. 6 czerwca 1941

r.) i Marię (ur. 16 września 1942 r.). W dniu zbrodni 24 marca 1944 r. Wiktoria była w zaawansowanej ciąży i wskutek stresu związanego z egzekucją rozpoczął się samoistny poród.

W czasie okupacji Ulmowie ukrywali w swoim gospodarstwie ośmioro Żydów — w tym jedną małą dziewczynkę. 24 marca 1944 r. nad ranem do ich domu zapukali hitlerowcy. Najpierw zamordowali ukrywanych Żydów, a potem Józefa i Wiktorię. Następnie odbyli krótką naradę nad losem dzieci. Dowódca Eilert Dieken zdecydował, aby je również zastrzelić. Na pytanie sołtysa, dlaczego nie darował im życia, odpowiedział: „Żeby wioska nie miała z nimi kłopotu”.

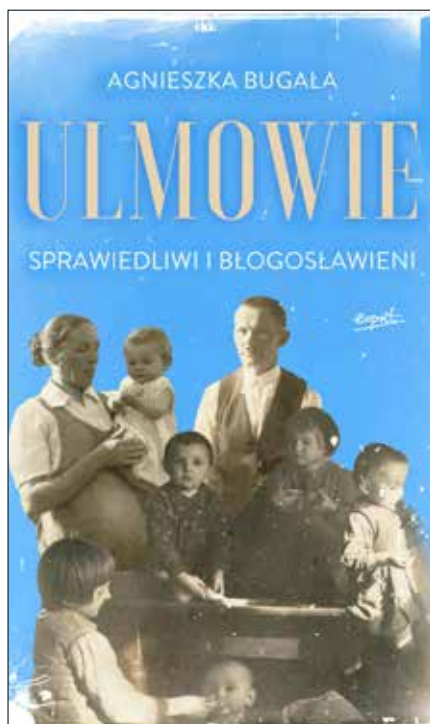
KAI

„Ulmowie. Sprawiedliwi i błogosławieni” — prezentacja książki Agnieszki Bugały

Kluczem do zrozumienia decyzji rodziny Ulmów o udzieleniu pomocy Żydom nie jest ich męczeńska śmierć ani sam fakt ukrywania uciekinierów, ale codzienne zwyczajne życie, które wydało owoc nadzwyczajnej gościnności w ekstremalnie niebezpiecznych warunkach — uważa Agnieszka Bugała, autorka fascynującej reporterskiej opowieści o rodzinie z Markowej.

Prezentacja książki wydanej nakładem Wydawnictwa Esprit odbyła się w Sekretariacie Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie. Beatyfikacja rodziny Ulmów odbędzie się w niedzielę 10 września w Markowej na Podkarpaciu.

Egzekucja Ulmów stała się symbolem martyrologii Polaków mordowanych za niesienie pomocy Żydom. Jednak nie to jest kluczem do zrozumienia ich historii. Agnieszka Bugała z dziennikarską precyzją przestudiowała tysiące dokumentów i przeprowadziła wiele poruszających rozmów ze świadkami życia Ulmów, aby ukazać portret rodziny, która swoje proste życie poświęciła wypeł-

Okładka książki „Ulmowie. Sprawiedliwi i błogosławieni” Agnieszki Bugały

nianiu Bożej woli. W książce prezentuje wiele wcześniej niepublikowanych zdjęć rodziny Ulmów oraz wsi Markowa. Te niezwykle cenne materiały przybliżają klimat tamtych dni, kiedy pomimo

terroru ze strony Niemiec wciąż byli tacy, którzy ufali i nie wyrzekli się swojego człowieczeństwa. Autorka opisuje miejsca, w których przebywali Ulmowie, sposób ich codziennego życia. Dociera również do wstrząsających zapisków świadków, którzy na swoje oczy widzieli, jak Niemcy z ogromną brutalnością i nienawiścią wymordowali najpierw Żydów, których zdecydowali się ukryć w swoim małym domu, a następnie całą rodzinę, wraz z dziećmi.

Swojego zafascynowania ową codziennością oraz autentycznością życia rodziny Ulmów ukazaną przez autorkę w książce nie krył w trakcie prezentacji Piotr Zworski, dziennikarz radiowy i telewizyjny. „Jest to portret rodziny Ulmów, nakreślony przez tych, którzy ich znali i swoimi wspomnieniami podzielili się z panią Agnieszką. Pani Agnieszka spisała te wspomnienia i dzięki temu powstała fantastyczna reporterska biografia — pełna życia, emocji, ale takiej codziennej zwyczajności” — powiedział Piotr Zworski.

Książka dostępna jest na stronie Wydawnictwa Esprit.

KAI

Miejsce, w którym III Rzesza tworzyła broń i wystrzeliła pierwszą raketę w kosmos

Leszek Wątróbski

Peenemünde to w czasie ostatniej wojny światowej wojskowy ośrodek badawczy — jeden z najbardziej nowoczesnych ośrodków technologii na świecie. W październiku 1942 r. udało się w nim, po raz pierwszy na świecie, wystrzelić raketę w kosmos. W sąsiednim zakładzie doświadczalnym, lotniczych sił zbrojnych, testowano pociski o rewolucyjnej technice. Do budowy tego ośrodka wykorzystano robotników przymusowych, więźniów obozu koncentracyjnego i jeńców wojennych. Rakiety, które tam produkowano, Goebbels cynicznie nazwał „broń odwetowa 2”.

TESTOWANIE V-1 I V-2

Ośrodek doświadczalny w Peenemünde składał się z dwóch niezależnych jednostek — jednej działającej pod nadzorem Wehrmachtu, drugiej pod nadzorem Luftwaffe. Wehrmacht nadzorował Zakłady Doświadczalne, oficjalnie nazywane Peenemünde-Wschód, zajmujące się budową rakiety pionowego startu, znanej później jako V-2. Kierownikiem ośrodka Peenemünde-Wschód był gen. W. Dornberger, dyrektorem technicznym ośrodka, kierującym pracami badawczymi był W. von Braun. Ośrodek doświadczalny Luftwaffe, nazywany Peenemünde-Zachód, prowadził próby prototypów samolotów i nowych broni lotniczych.

Od 1942 r. w tym ośrodku realizowany był najważniejszy projekt Luftwaffe: Fi-103 — budowa bezpilotowego samolotu-pocisku, znanego później pod nazwą V-1. W części ośrodka zajętej przez Luftwaffe znajdowało się lotnisko. Do ośrodka doprowadzona też była linia kolejowa. Wojskowy Instytut Badawczy

Peenemünde to dziś niewielka osada w Niemczech, w północno-zachodniej części wyspy Uznam, nad cieśniną Piana i Bałtykiem. W czasie II wojny światowej mieścił się tam niemiecki ośrodek badań nad nową bronią III Rzeszy — m.in. nad V-1 i V-2.

Peenemünde to niewielka osada położona w północno-zachodniej części wyspy Uznam nad Bałtykiem

w Peenemünde, założony został w roku 1937, kiedy to istniejący pod Berlinem doświadczalny ośrodek raketowy w Kummersdorf okazał się niewystarczający. Prace nad nową bronią Luftwaffe Fi-103 (bezzałogowym samolotem-pociskiem o napędzie odrzutowym), nazwanym później V-1, rozpoczęto w początkach roku 1942.

Prace nad pociskami raketowymi prowadzone były od początku lat trzydziestych, początkowo w doświadczalnym ośrodku raketowym w lasach na południe od Berlina, w pobliżu wioski Kummersdorf, a od roku 1937 w Peenemünde. Pierwszy lot rakiety balistycznej, skonstruowanej w tym ośrodku, miał miejsce 3 października 1942 r. Raketę tę nazwano później V-2. W połowie lata 1943 r. zakończone zostało testowanie pocisków raketowych V-2 i uruchomiona została linia montażowa tych rakiet. Przy okazji badań nad bronią raketową opra-

cowano w Peenemünde pod kierownictwem J. Plendla systemy radarowe do nawigacji nocnej oraz wdrożono pierwszy w świecie system telewizyjny przemysłowej.

„OPERACJA HYDRA”

Informacje o pracach prowadzonych przez Niemców w Peenemünde docierały na Zachód głównie dzięki wywiadowi Armii Krajowej, który zbierał informacje wśród Polaków — przymusowych pracowników zatrudnionych w tych zakładach.

Podczas wojny Peenemünde było kilkakrotnie bombardowane przez lotnictwo bombowe brytyjskie i amerykańskie. Pierwszy nalot przeprowadzony został w nocy z 17 na 18 sierpnia roku 1943 w ramach tzw. „Operacji Hydra”. W nalocie brało udział 596 samolotów bombowych RAF, które zrzuciły 1 795 ton bomb.

22.>>

W wyniku ataku zginęło, według oficjalnych danych niemieckich, 815 osób — głównie jeńców wojennych oraz Walter Thiel, szef prac nad silnikami. Celem nalotu RAF był tylko ośrodek Wehrmachtu Peenemünde-Wschód konstruujący rakiety V-2. Ani wywiad, ani dowództwo brytyjskie nie zdawały sobie sprawy z położonego w jego sąsiedztwie ośrodka doświadczalnego Luftwaffe Peenemünde-Zachód, zajmującego się konstruowaniem m.in. broni V-1.

W lipcu i sierpniu roku 1944 amerykańskie lotnictwo bombowe USAF przeprowadziło trzy naloty na Peenemünde, bombardując tym razem także ośrodek doświadczalny Luftwaffe Peenemünde-Zachód. 18 lipca 1944 r. miał miejsce pierwszy z tych nalotów. W przeciwieństwie do nalotu RAF, był to nalot dzienny, przeprowadzony pod osłoną lotnictwa myśliwskiego. 379 ciężkich bombowców B-17 „latające fortece” zrzucało 920,6 ton bomb na Peenemünde.

Po zakończeniu wojny większość naukowców pracujących w Peenemünde została przechwycona i wywieziona do Stanów Zjednoczonych w trakcie operacji Paperclip („Spinacz”) przeprowadzonej przez amerykańskie służby specjalne. Natomiast Brytyjczycy i Sowieci przechwycili tamtejszych pracowników technicznych. Na mocy porozumień pomiędzy aliantami ośrodek w Peenemünde został zniszczony. Ocalała jedynie elektrownia, przerobiona obecnie na muzeum oraz lotnisko i linia kolejowa do pobliskiego uzdrowiska w Zinnowitz. Lotnisko to w okresie istnienia NRD było użytkowane przez armię ludową NRD i armię sowiecką do czasu jej wycofania z Niemiec.

Elektrownia zaś jest dziś największym zabytkiem technicznym w Meklemburgii-Pomorzu Przednim, a Muzeum w Peenemünde miejscem międzynarodowych spotkań i wydarzeń kulturalnych. Za działalność na rzecz pokoju otrzymało w roku 2002 odznaczenie Krzyża z Coventry.

ZAŁOŻENIE MUZEUM I POLSKIE AKCENTY

Muzeum w Peenemünde założone zostało w roku 1991. Od tamtej

■ Tu wystrzeliano rakiety V-1

pory ściąga do siebie rzesze turystów z wielu krajów Europy. Jest ono drugim najczęściej odwiedzanym muzeum w Meklemburgii. Dzięki zainstalowanemu tam systemowi przewodnika głosowego i wprowadzeniu do niego języka polskiego zwiedzanie stało się łatwiejsze także dla Polaków.

Peenemünde było do 1936 roku małą wioską rybacką. Potem wioskę zniszczono, a jej mieszkańców przymusowo przesiedlono. Dzisiejsze Peenemünde to miejscowość prawie zupełnie wyludniona, z mnóstwem opuszczonych bloków, służących niegdyś jako osiedla dla umysłowych pracowników ośrodka. Mało kto wie, co kryją dziś lasy otaczające dawną niemiecką fabrykę w Peenemünde. Do roku 1996 stacjonowało tam wojsko, a za posterunki graniczne mało kto miał okazję się przedostać. Dziś władze Niemiec uznały wyspę Uznam za rezerwat i całe po-

łącze lasu są nadal niedostępne dla turystów (Park Natury Usedom). Tablice na szlabanach zamykających drogi wjazdowe do wielu obszarów informują zarówno o niebezpieczeństwach związanych z występowaniem powojennych pozostałości jak i o zakazie wstępu z konieczności ochrony wyspy przed działalnością człowieka.

Jak często na świecie bywa, Peenemünde ma również swoje polskie akcenty. Kilka lat temu swoje podwoje otworzyło tam Muzeum Zabaw i Zabawek, którego współorganizatorką jest pani Magda Wróbel ze Szczecina. W muzealnych gablotach zamieszkały wspomnienia z dzieciństwa naszych mam oraz babć. Była też ekspozycja lalek szczecińskiego Teatru Lalek „Pleciuga” i niemieckie premiery dwóch przedstawień: „Pana Twardowskiego” i „Legendy o powstaniu Szczecina”. ■

Fot. autor

■ Rakieta V-1

WRZESIEŃ

Dziewiąty miesiąc w naszym kalendarzu! A wiecie, skąd wzięła się ta nazwa? Otóż wrzesień to czas, kiedy piękne wrzosy zakwitły na łąkach — **wrzos**, **wrzes**-ień. Kiedyś nazywano ten miesiąc także „pajęcznikiem” ze względu na nici babiego lata, które unoszą się w powietrzu. Po łacinie nazywa się go „September”, co w wolnym tłumaczeniu oznacza „siódmy miesiąc”. Dzięki temu wszyscy ludzie w Europie nazywają wrzesień tak samo! Zresztą, na pewno na lekcjach języka angielskiego sami się przekonacie!

Przysłowia o wrześniu

Burze we wrześniu nieraz wyróżą, że rok następny da zboża dużo.

Chodzi wrzesień po rosie, zbiera grzyby we wrzosie.

Gdy we wrześniu tłuste ptaki, w zimie mróz nie lada jaki.

Gdy wrzesień z pogodą zaczyna, zwykle przez miesiąc pogoda trzyma.

Otóż wrzesień, a więc jesień, gospodarze ręce w kieszeń.

Pierwszy września pogodny, w zimie czas wygodny.

Wrzesień jeszcze w słońcu chodzi, babie lato już się rodzi.

Wrzeszczy, wrzeszczy wrzesień, że już jesień!

**NIEODZOWNIE SZKOŁA,
KLASA, LEKCJE KOJARZĄ NAM
SIĘ Z DZWONKIEM.**

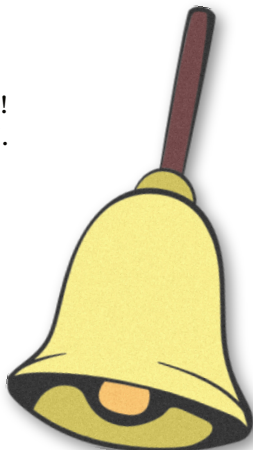
**TO PRZECIEŻ ON WZYWA NAS
PO WAKACJACH I NA KAŻDĄ
LEKCJĘ, TO ON OZNAJMIA
NAM KONIEC ZAJĘĆ I CZAS
POWROTU DO DOMU. WIEMY
JEDNAK DOSKONALE, ŻE
DZWONEK BRZMIĄCY TAK CZY
INACZEJ SPEŁNIA WIELE
INNYCH RÓŻNYCH FUNKCJI.**

DZWONEK

W SZKOLE HAŁAS NIEPOJĘTY,
A ON DZWONI JAK NAJĘTY.
KONIEC PRZERWY, HEJ CHŁOPAKI!
DZWONEK – STRÓŻ NIE BYŁE JAKI.

W TELEFONIE OBOK ŚRUBKI,
MIESZKA DZWONEK DOŚĆ
MALUTKI.
GDY SIĘ BARDZO ZDENERWUJE,
TO SŁUCHAWKA PODSKAKUJE.

DZWONEK MAŁY, ROWEROWY
BYWA CZASEM WYŚCIGOWY.

GNA TAK, AŻ MU W USZACH DZWONI,
NIKT TAKIEGO NIE DOGONI.

PRZY DRZWIACH – DZWONEK DOSYĆ
MAŁY,

DO DZWONNIENIA DOSKONAŁY.
DZWONI, DZWONI, INFORMUJE,
ŻE KTOŚ W GOŚCI SIĘ SZYKUJE.

WESOLUTKIE JAK SKOWRONKI,
ŚLICZNE KWIATKI – ŚMIESZNE
DZWONKI.

CZY ZADZWONIĄ – KTO TO ZGADNIE?
JEDNO PEWNE – PACHNĄ ŁADNIE.

ALE DOWCIP!

- Maaamooo, ja nie chcę iść do szkoły!
- Synku, zaczął się rok szkolny i musisz iść!
- Ale, maaamooo, ja nie lubię szkoły!
- Idź do szkoły, zobaczysz – będzie bardzo miło.
- Ale, maaamooo, dzieci mnie się boją, a ja nie wiem, co mam robić!
- Musisz iść do szkoły, w końcu jesteś tam dyrektorem!

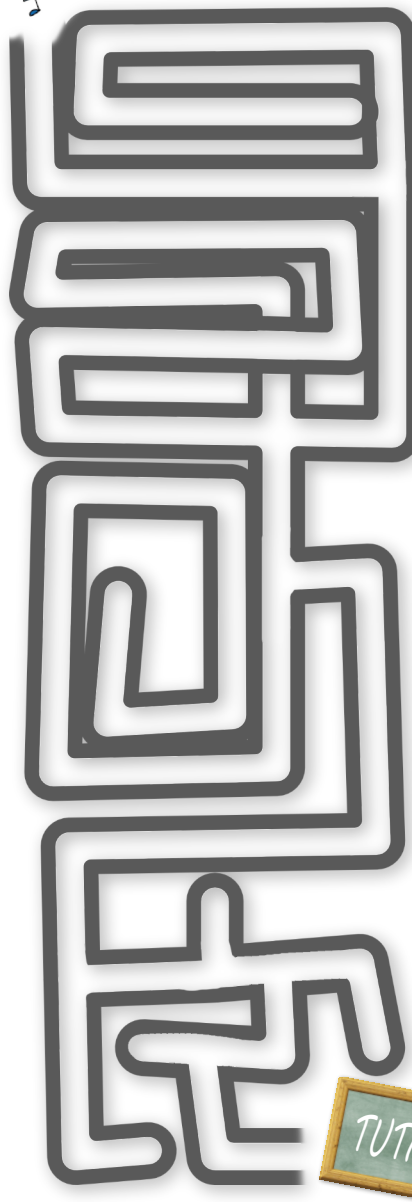

Pomocy!

Jaś już jest myślami
daleko na lekcjach przyrody
i geografii, ale ciałem jeszcze
nie! Pomóż dostać się
mu do klasy!

- przychodźcie na lekcje punktualnie – ciągłe spóźnianie może oznaczać brak szacunku w stosunku do innych;
- dbajcie o porządek na ławce, w klasie i w całej szkole;
- jeśli czegoś nie rozumiecie, to nie denerwujcie się, ale podnieście rękę i poproście o powtórzenie;
- jeżeli do Waszej klasy przychodzi nowy uczeń, to przywitajcie go grzecznie i zaproście do Waszej grupy;
- nie paplajcie ciągle jak papuga, bo możecie przeszkadzać innym;
- jeśli ktoś poprosi Was o pożyczenie, np. kredki lub gumki, to pożyczcie mu;
- nie obrażajcie innych uczniów i nie wysmiewajcie się, jeśli ktoś czegoś nie potrafi – starajcie się wtedy pomóc;
- nie donoście na swoich kolegów.

Złowił największą rybę w życiu

Doświadczony wędkarz z Wielkiej Brytanii od dawna marzył o schwytaniu okazałych rozmiarów karpia. Jak przyznał, w jego rodzinnym kraju nie ma zbyt wielu miejsc, gdzie żyją duże ryby. Z tego powodu wyjechał na wakacje do Francji. Nad Sekwaną próbował trafić na „połów życia”. Niestety, choć codziennie zarzucał wędkę, na haczyk nie złowiła się żadna okazała ryba. Ku zaskoczeniu mężczyzny, jego ostatni, poranny połów w jeziorze Le Botte w kompleksie Domaine de Goncourt we Francji zakończył się spektakularnym sukcesem. Schwytany przez niego okaz ważył ponad 19 kg!

Fot. Facebook.com

Impreza urodzinowa 106-latki z wygraną

Niewiele osób obchodzi 106. urodziny. Jeszcze mniej w tak sędziwym wieku ma siłę na zabawę poza domem. Na szczęście mieszkanka amerykańskiego miasta Milwaukee, choć jest seniorką, nie narzeka na swój stan zdrowia i kondycję. Czuje się tak dobrze, że swoje kolejne urodziny postanowiła świętować w eleganckim hotelu. 106-letnia Sarah w tym miejscu od lat organizuje rocznicowe przyjęcia dla najbliższych. Jednym ze stałych elementów urodzinowej imprezy Amerykanki jest udział w grze, w której można znacznie się wzbogacić. Do tej pory ani jubilatce, ani towarzyszącym jej osobom nie udało się nic wygrać. Los uśmiechnął się do Sarah w dniu jej 106. urodzin. Wygrała tysiąc dolarów. Pracownicy hotelu postanowili przysporzyć jej jeszcze więcej radości i podwoili kwotę. Sarah Peterson w dniu swoich 106. urodzin tryskała energią. Założyła specjalnie przygotowaną dla niej szarfę i bawiła się wraz z najbliższymi.

Turkmenistan zmusza do zbierania bawełny

W leżącej na wschodzie kraju prowincji Turkmenistanu władze nakazały, by państwowi pracownicy zbierali bawełnę. W ciągu tygodnia na polach ma pracować połowa zatrudnionych przez państwo funkcjonariuszy. W czasie weekendów bawełnę mają zbierać wszyscy pracownicy państwowi. Każdy pracownik powinien zebrać dziennie 20-25 kg bawełny — mimo upałów sięgających 40 stopni Celsjusza. Ci, których na to stać, mogą — twierdzą zbieracze bawełny — wynająć na swoje miejsce zastępstwo. Kosztuje to jednak około 9-14 dolarów za dzień. Na polach pracuje wielu wynajętych nastolatków.

Fot. Pixabay.com

Fotomigawka

■ Gimnazjaliści wkraczają w nowy rok szkolny w świetnym nastroju Fot. Marian Paluszkiwicz

Ukraina walczy z korupcją i ma nowego ministra obrony

Ukraina będzie miała nowego ministra obrony — Ołeksija Reznikowa ma zmienić Rustem Umerow. Siły zbrojne Ukrainy przedzierają się przez rosyjską linię obrony na południu kraju. Teraz ma być użyty cały sprzęt wojskowy otrzymany od sojuszników.

Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski pod koniec minionego tygodnia oświadczył, że odwoła obecnego ministra obrony, który piastował tę funkcję od jesieni 2021 r. „Podjąłem decyzję o zmianie na stanowisku ministra obrony Ukrainy. Ołeksij Reznikow ma za sobą już ponad 550 dni wojny na pełną skalę. Uważam, że ministerstwo potrzebuje nowego podejścia i nowych formatów współpracy, zarówno z wojskowymi, jak i ze społeczeństwem” — oświadczył w niedzielę wieczorem Zełenski.

Kilka godzin wcześniej Reznikow w rozmowie z Ukrinform powiedział, że wszystkie decyzje w sprawie jego resortu podejmuje głowa państwa. Później oficjalnie wręczył prośbę o dymisję.

■ Ołeksij Reznikow Fot. Julius Kalinskas, ELTA

SKANDALE W RESORCIE

Odejście Reznikowa jest związane z licznymi skandalami korupcyjnymi w resorcie obrony. Największy rezonans społeczny wywołały afery wokół obwodowych i rejonowych centrów uzupełnień odpowiadających za mobilizację. W ostatnim czasie dokonano kilka głośnych zatrzymań dotyczących wojskowych odpowiedzialnych za mobilizację.

„Druga kategoria nieprawidłowości obejmuje liczne aspekty życia codziennego i organizacji wojska, a znajduje odbicie w mediach społecznościowych i wypowiedziach wolontariuszy pracujących na rzecz armii. Zwracają oni uwagę na chaotyczny przebieg mobilizacji i złą pracę wojskowych komisji lekarskich, czego efektem jest mobilizacja mężczyzn, których stan zdrowia i kondycja fizyczna często nie pozwalają na pełnienie służby na froncie” — pisze w swej

analizie Jakub Ber z Ośrodka Studiów Wschodnich.

Dodaje, że napływ ochotników do wojska z każdym dniem maleje, a straty rosną, co powoduje demotywację wśród obywateli. „Powyższe problemy, jakkolwiek poważne i dotyczące tysięcy żołnierzy objętych mobilizacją, nie przekładają się obecnie na drastyczne obniżenie zdolności bojowej armii ukraińskiej” — podsumowuje Ber.

SYGNAŁ DLA ROSJI

Nowym ministrem obrony ma zostać Rustem Umerow. „Rada Najwyższa dobrze go zna i Umerow nie potrzebuje dodatkowej prezentacji. Oczekuję, że parlament poprze tę kandydaturę” — oświadczył Zełenski.

Umerow, z pochodzenia krymski Tatar, od roku szefuje Funduszem Mienia Państwowego Ukrainy. Brał też udział w negocjacjach

wiosną 2022 r. ze stroną rosyjską, a później w sprawie eksportu zboża przez Morze Czarne. Polska Agencja Prasowa, powołując się na ukraiński „Forbes”, pisze, że nowy minister „spędził rok na stanowisku” szefa Funduszu Mienia Państwowego i był to „rok bez skandali, natomiast z rekordowym rezultatem dla funduszu”. Poza tym, jak podaje pismo, Umerow ma dobre kontakty w krajach arabskich oraz na Zachodzie. Część mediów napisało, że mianowanie krymskiego Tatara na jedno z kluczowych w trakcie wojny stanowisk jest sygnałem dla Rosji, że Ukraina nie zgadza się ze stratą Krymu.

KONTROFENSYWA TRWA

Strona ukraińska poinformowała, że w ostatnim czasie ukraińskim żołnierzom udało się przedrzeć w kilku miejscach przez pierwszą linię obrony Rosjan.

28.>>

Doradca Zelenskiego, Ołeksandr Rodnianski, w wywiadzie dla BBC, oświadczył, że siły zbrojne jego kraju przedzierają się przez rosyjskie linie obronne na południu kraju.

„Ta informacja jest teraz jawna. Przechodzimy przez linie obrony Rosji. Jak mówią nasi generałowie, druga i trzecia linia obrony nie są tak dobrze bronione. Są mniej szczelne i ich przekroczenie nie będzie tak trudne” – poinformował Rodnianski. Jego zdaniem teraz nadszedł ten moment, kiedy Ukraina może w pełni wykorzystać cały sprzęt przekazany przez zachodnich sojuszników, co w znaczny sposób ma przyspieszyć kontrofensywę.

Amerykański think tank, Instytut Studiów nad Wojną (ISW), w najnowszej analizie napisał, że na okupowanych ziemiach obwodu chersońskiego nie ma wartościowych sił rosyjskich, które przede wszystkim składają się z rezerwistów oraz formacji ochotniczych. Bardziej wartościowe formacje wojska rosyjskiego są przerzucane do obwodu zaporoskiego, gdzie Ukraina również kontynuuje kontrofensywę. Poza tym szef estońskiego wywiadu wojskowego, płk. Margo Grosberg, twierdzi, że zdolności artyleryjskie Ukraińców „zrównały się lub są lepsze” niż rosyjskie i udało im się odepchnąć artylerię wroga bezpośrednio od linii styczności. Z kolei resort obrony Wielkiej Brytanii podał, że Rosja za wszelką cenę chce uniknąć nowej mobilizacji, dlatego w swe sze-

regi werbuje emigrantów zarobkowych z krajów centralnej i środkowej Azji. „W Rosji przebywa co najmniej sześć milionów migrantów z Azji Środkowej, których Kreml prawdopodobnie postrzega jako potencjalnych rekrutów. Rosja prawdopodobnie chce uniknąć dalszych niepopularnych środków w postaci mobilizacji wewnętrznej w okresie poprzedzającym wybory prezydenckie w 2024 r. Wykorzystywanie obcokrajowców pozwala Kremłowi pozyskać dodatkowy personel do działań wojennych w obliczu rosnącej liczby ofiar” – czytamy w oświadczeniu. ■

Opr. Antoni Radzenko
na podst. PAP, BNS

Rustem Umerow

Fot. Diana Dawitian, CC BY-SA 4.0

■ Rys. Władysław Mickiewicz

Rosjanie grożą cywilom z okupowanych terenów bronią, zmuszając do udziału w nielegalnych wyborach

Na okupowanych przez Rosję terenach obwodu chersońskiego na południu Ukrainy najeźdźcy grożą cywilom bronią, zmuszając ich w ten sposób do udziału w nielegalnych wyborach samorządowych organizowanych przez Kreml - powiadomiła w poniedziałek agencja Ukrinform za ukraińskim ruchem oporu Żółta Wstążka.

Mieszkańcy wsi Uljaniwka, położonej niedaleko Skadowska, są zmuszani do głosowania pod

lufami karabinów. Grupa około 10 osób, w tym większość z bronią obchodzi każdy dom we wsi i pokazuje ludziom palcem, gdzie należy postawić krzyżyk na karcie wyborczej. Próby dyskusji kończą się pogroźkami i demonstracyjnym ładowaniem broni - czytamy w komunikacie Żółtej Wstążki opublikowanym na Telegramie (<http://tinyurl.com/4swwnxm6>).

W poprzednich dniach ukraińskie władze i media podkreślały,

że udział w nielegalnych wyborach jest aktem zdrady. Pojawiały się też doniesienia, że większość mieszkańców okupowanych terenów próbuje uniknąć udziału w tym propagandowym przedsięwzięciu.

Formalnie wybory parlamentarne i regionalne zaplanowano w Rosji na 10 września. W niektórych regionach kraju i na podbitych terenach Ukrainy głosowanie zaczęło się jednak kilka dni wcześniej. ■

PAP

TVP WILNO
7.00 Detektyw Literka
7.10 S. anim. „Przyjaciele Misia i Marigolci”
7.40 Rusz się człowieku
7.45 Teleswierz
8.00 Info Wilno
8.15 Studio Wilno
8.35 Polonia 24
9.05 Starszaki
9.25 S. „Sześć siostr”
10.30 Przystanek slow food
10.55 Gra słów
11.20 Polacy to wiedzą!
11.45 Podróże Małej i Dużej
12.10 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Studio Wschód
13.50 Wielki test
15.05 Słownik polsko@polski
15.35 Astronarium
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Detektyw Literka
17.20 S. anim. „Przyjaciele Misia i Margolci”
17.45 S. „Stulecie Winnych”
18.30 Nowe spojrzenie
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Wiadomości
21.00 S. „Leśniczówka”
21.45 S. „Dzikie serca”
22.45 Informacje kulturalne
23.00 S. „Kasta”
23.50 Info Wilno

LRT TV
6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Soko Leipzig”
9.45 S. „Komisarz Rex”
10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”
11.30 S. „Diagnoza Betty”
12.15 Euromaxx
13.30 Kto i dlaczego?

13.00 Przyjazna Litwa
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Zaklinacze koni”
17.15 S. „Wszystko dla pań”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Bracia i siostry”
22.30 Wiadomości Rowerowe
22.00 S. „Wikingowie”
23.45 S. „Komisarz Rex”

6.00 Filmy anim.
7.00 S. „Ratownicy”
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „MacGyver”
11.00 S. „Prawie żonaty”
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Płomień”
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Będzie wszystkiego
21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości
22.30 „Dom z koszmarów” thriller
00.20 S. „MacGyver”

LRT PLUS
6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 Historie rzeczy
7.00 Kto i dlaczego?
7.30 Detektywi historii
8.30 7 dni Kowna
9.00 „Dzień dobry Litwo”
11.30 Białoruska Pogoń
12.00 Legendy. Dziś i na zawsze
13.00 Odblaski
13.30 Uwaga! Poszukujemy

sztuki!
14.00 Perspektywa
14.30 Program kulinarny
15.10 „Nie mam tylu lat”
15.30 S. „Służyć i bronić”
16.30, 19.30 FIBA Europa „3x3”
17.05 „Odblaski” koncert z okazji 85. urodzin Teisutisa Makainasa
19.00 Pole bitwy
21.15 Litewscy olimpijczycy
21.30 „Litewskie granice” film dok.
22.30 Nie mam tylu lat
23.00 Kuchnia Beaty
00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)

6.00 Seriale anim.
7.45 S. „Pielęgniarki”
8.55 S. „W wirze miłości”
10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Kobiety lekarz”
11.45, 15.30 MŚ w koszykówce mężczyzn. 1/4
13.45 S. „Macocha”
15.00 S. „Simpsonowie”
17.40 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Pod prąd”
20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej”
21.00 S. „Zakochani”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Prawdziwe kłamstwa” komedia
01.40 „Dowód niewinności” dramat

6.00 S. „Ślepa strefa”
7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni
8.25, 14.50 S. „Ciepła posada”

9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.35 S. „CSI. Miami”
11.35 S. „Mentalista”
12.30 S. „Ślepa strefa”
17.00 Dzień info
17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”
19.30 S. „Seal Team”
20.30 „Ale numer!”
21.00 „Uliczny wojownik” film fab.
23.05 „Duch w pancerzu” dramat

rytas tv
5.30, 13.00 Nowy dzień
6.30 S. „Jasnowidz”
7.30 O przyjemnościach łaźni
8.00 S. „Tajemnice”
9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”
12.00 Kod zdrowia
14.00, 0.30 S. „Ślad”
15.00 S. „Jasnowidz”
16.00, 18.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”
17.00, 23.30 S. dok. „Paranormalne zjawiska 911”
18.20 Sport. Pogoda
18.30 Pytanko
20.00, 22.30 Reporter
20.20 Sport. Pogoda
20.50 S. „Jasnowidz”
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Pytanko

6.25 S. „FBI”
7.25 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”
9.00 „E-gazas dugnas”
9.30 S. „Współczesna rodzina”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Żonaty i z dziećmi”
12.00 S. „Tatusi”
14.00 S. „Cobra 11”

15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „FBI”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Rezydenci”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Mythica: Żelazna korona” film fab.
23.00 S. „Elementary”
00.00 S. „Scorpion”

6.00 S. „Kadin”
7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Zakazany owoc”
9.00 S. „Zranione serce”
10.00 S. „Cudowny lekarz”
11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”
12.00 S. „Dr House”
13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Zapisane w pamięci”
15.00 S. „Anupamaa”
15.30 S. „Bądź ze mną”
16.00 „Zamierzmy się żonami”
18.00 S. „Zapisane w pamięci”
19.00 S. „Dr House”
21.00 S. „Rocco Schiavone”
23.10 S. „Zabójcze tropiki”
01.25 S. „Jednostka do zadań specjalnych”

TVP 1
5.45 S. „Klan”
6.15 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”
8.00 Transmisja Mszy Świętej
8.30 Kościół z bliska
9.00 Wiadomości
9.10 Kwadrans polityczny
9.25 Informacje kulturalne
9.40 S. „Ranczo”
10.45 S. „Komisarz Alex”
11.40 S. „Ojciec Mateusz”
12.25 S. „Korona”

królów. Jagiellonowie"		19.00 Panorama	królów"	reportaż
13.00 Wiadomości		19.20 „Za czy przeciw"	17.50 „Był taki dzień"	16.00 „Leśni mocarze"
13.10 Agrobiznes	7.00, 23.05 Polonia 24	19.55, 23.40 Serwis Info Wieczór	18.00 S. „Rycerze i rabusie"	16.50 „Ma się rozumieć"
13.35 „Magazyn Rolniczy"	7.30 „Pożyteczni.pl"	20.20 „Jak oni kłamią"	18.45 „Paleta dziejów"	17.00 Informacje dnia
13.55 „Struś - życie w biegu" film dok.	8.00 „Kaliber"	20.30 Wiadomości	19.00 S. „Strachy"	17.10 „Jestem mamą"
15.00 S. „Złoty chłopak"	8.30 „Pytanie na śniadanie"	21.00 Gość Wiadomości	20.15 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu"	17.25 „Przyroda w obiektywie"
16.00 Wiadomości	(11.35 „Panorama")	21.15 „Minęła 20."	20.40 „Czas pieniądza"	17.40 „Zdrowie z bożej apteki"
16.20 „ALARM!"	12.10 „INFO V4+"	22.00 „Fakty czy kłamstwa"	21.00 S. „Rzeka kłamstwa"	17.55 „Życie według Świętego Jana Pawła II"
16.35 „Gra słów. Krzyżówka"	12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia"	22.10 Film dokument.	22.30 „Najważniejsze miejsce na świecie..." film dok.	18.10 „Prosto o gospodarce"
17.05 S. „Dziedzictwo"	13.00 Wiadomości	23.10 „Debata"	23.00 S. „Ekstradycja 2"	18.30 „Zostań żołnierzem RP"
18.00 „Teleexpress"	13.15 S. „Dom"	23.50 „Jak oni kłamią"	00.10 „A więc wojna"	18.45 Muzyczne chwile
18.20 „Jaka to melodia?"	15.05 „Polskie Parki Narodowe"	00.00 Info Wieczór		19.05 Informacje dnia
18.55 S. „Klan"	15.40 „Paryż. Śladami Chopina"	00.35 „W akcji"		19.15 „Rozmowy niedokończone"
19.25 S. „Leśniczówka"	16.00 Wiadomości			20.30 „Każdy maluch to potrafi"
20.00 „Jeden z dziesięciu"	16.15 „Zaczarowany świat..."			21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
20.30 Wiadomości	16.35 „Szkoła z Kleksem Bystrzakiem"	7.00 „Był taki dzień"	6.00 „Polityka" spektakl	21.20 Modlitwa różańcowa
20.50 ME w siatkówce mężczyzn. Polska-Dania	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie"	7.05 „Informacje kulturalne"	7.40 „Otto Schimek wierny sumieniu" film dok.	21.50 „Myśląc historia"
23.10 „S. dok. Reset"	18.00 Teleexpress	7.20 S. „Strachy"	8.55, 18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie"	22.00 Apel Jasnogórski
00.20 „Resortowe dzieci"	18.20 „Studio Wschód"	8.30 „Ukryte skarby"	9.00 Informacje dnia	22.20 Informacje dnia
	18.55 „Nad Niemnem"	8.50 „Był taki dzień"	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia"	23.00 S. „Rodzina Połanieckich"
8.55 „Trzeci punkt widzenia"	19.10 „Studio Lwów"	8.55 „Okrasa łamie przepisy"	9.35 „Zło dobrem zwyciężaj! Historia Mayerling" film dok.	00.20 „Zuzela - tu wszystko się zaczęło" film dok.
9.55, 16.50, 22.30 „Informacje kulturalne"	19.30 „Informacje kulturalne"	9.15 „Towarzysze sekretarze oraz inni dygnitarze"	10.00 „Papież Polak do rodaków"	
10.25 „ABC miłości" komedia	19.45 „Czym żyje świat"	9.45 „Flesz historii"	10.20 „Być dobrym jak chleb" reportaż	6.00 Fani czterech kółek
12.00 S. „Polskie drogi"	20.05 „Gra słów. Krzyżówka"	10.00 „Polskie porty rybackie otwartego morza" film dok.	10.45 Muzyczne chwile	9.00 Jak to jest zrobione?
12.40 „Wydarzenie aktualne"	20.30 Wiadomości	10.15 S. „Dziewczyna i chłopak"	10.55, 12.50, 20.25 Święty na każdy dzień	10.00 Skarby z szopy
14.05 „Legendarne hollywoodzkie pary"	21.00 S. „Ojciec Mateusz"	11.00 „Dzika Kanada"	11.00 Informacje dnia	10.30 Walka o bagaż
15.15 „Krafftówna w krajnie czarów" film dok.	22.40 „Opole na bis"	11.50 „Przyrodnik na tropie"	11.15 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej"	11.00 Łowcy staroci: renowacje
17.15 „Braciszek" dramat	23.05 „Polonia 24"	12.30 „Informacje kulturalne"	11.45 „Zew natury"	12.00 Łowcy staroci
19.10 „Res Poloniae"	23.35 „Sterk - znaczy silny" film dok.	12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki"	12.05 „Mocni w wierze"	13.00 Fani czterech kółek
19.50 S. „Stawka większa niż życie"		13.15 S. „Blondynka"	12.35 „Słowo życia"	14.00 Nagi instynkt przetrwania
21.00 „Praski Reytan" spektakl	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	14.00 „Polska i świat z historią w tle"	12.40 „Ma się rozumieć"	17.00 Skarby z szopy
22.30 „Informacje kulturalne"	7.50 „Jak oni kłamią"	14.15 „Było, nie minęło"	13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański	18.00 Łowcy staroci
23.00 „Po tamtej stronie" film fab.	8.10 „Jedziemy"	14.40 „Zaginione? Ocalone? Historie zawodów różnych"	13.03 Informacje dnia	19.00 Jak to jest zrobione?
00.50 „Pachnidło: Historia mordercy" dramat	8.50 „Agrobiznes"	15.00 „Druga Wojna Światowa" film dok.	13.20 „Filmowe życiorysy"	19.30 Jak to działa?
	9.00 „Jedziemy dalej"	15.45 „Był taki dzień"	14.00 S. dok. „Pielgrzym miłości"	20.00 Łowcy staroci: renowacje
	9.20 „Minęła 8."	15.50 „Ostatni raport" film dok.	14.30 Msza Święta z Jasnej Góry	21.00 Gorączka złota: rzeka skarbów
	10.10 „Minęła 9."	16.30 „Przypadek Polski. Polityka i idee"	15.20 Muzyczne chwile	00.00 Nagi instynkt przetrwania
	10.40 Plan dnia	16.45 „Giganci historii"	15.30 „Niewizerunkowy"	
	11.30 Serwis Info Dzień	17.30 S. „Korona		
	13.00 Info Raport			
	14.20 Info Kultura			
	14.30 Serwis Info Dzień			
	16.30 Info Dzień (17.45 Info Kultura)			
	18.00 „Teleexpress"			
	18.15 „Teleexpress Extra"			
	18.30 „O co chodzi"			

TVP WILNO	
7.00 Zwierzaki Czytaki	
7.10 Odlotowe opowieści	
7.30 Moda na rodzinę	
8.00 Info Wilno	
8.15 Studio Wilno	
8.35 Polonia 24	
9.00 Wojciech Cejrowski – bosy przez świat	
9.25 S. „Sześć siostr”	
10.30 To je Borowicz	
10.55 Gra słów. Krzyżówka	
11.20 Moda na język polski	
11.40 Dobre historie	
12.10 S. „Leśniczówka”	
13.00 Info Wilno	
13.05 Było, nie minęło	
13.25 Nad Niemnem	
13.45 Va Banque	
14.35 Gwiazdozbiór	
15.05 Słownik polsko@polski	
15.30 Jak to działa	
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego	
16.20 S. „Klan”	
16.45 S. „Barwy szczęścia”	
17.10 Odlotowe opowieści	
17.20 Zwierzaki Czytaki	
17.35 Polacy świata	
17.45 S. „Matki, żony i kochanki”	
18.35 Tygiel	
19.00 Info Wilno	
19.15 Studio Wilno	
19.35 Panorama litewska	
19.40 S. „M jak miłość”	
20.30 Wiadomości	
21.00 Program rozr.	
22.45 Informacje kulturalne	
23.00 S. „Na sygnale”	
23.45 Info Wilno	
00.05 Studio Wilno	
00.20 Sport	
00.25 Pożyteczni.pl	
LRT TV	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	
6.02 Dzień dobry, Litwo	
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	
8.30 Wiadomości	
9.00 S. „Soko Leipzig”	

9.45 S. „Komisarz Rex”	
10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”	
11.30 S. „Diagnoza Betty”	
12.15 Euromaxx	
12.30 Kto i dlaczego?	
13.00 Przyjazna Litwa	
14.00 15.00, 16.00 Wiadomości	
16.30 S. „Zaklinacze koni”	
17.15 S. „Wszystko dla pań”	
18.00 Kto i dlaczego?	
18.30 Ważna godzina	
19.30 1000 cudów świata	
20.30 Panorama	
21.00 Temat dnia	
21.30 Język litewski	
22.30 Wiadomości Rowerowe	
23.00 S. „Wikingowie”	
23.45 S. „Komisarz Rex”	

6.00 Filmy anim.	
7.00 S. „Ratownicy”	
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”	
10.00 S. „MacGyver”	
11.00 S. „Prawie żonaty”	
12.00 Wiadomości	
13.20 Pani chłopka	
14.30 S. „Płomień”	
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”	
16.30 Dobry wieczór, Litwo	
18.30 Wiadomości	
19.30 KK2	
20.00 Szeszkiņa 20	
21.00 S. „Poważne sprawy”	
21.30 Wiadomości	
22.30 „Parker” thriller	
00.55 S. „MacGyver”	

LRT | PLUS

6.00 Hymn Republiki Litewskiej	
6.05 (Nie)emigranci	
7.00 Kto i dlaczego?	
7.30 Dzieci tysiąclecia	
8.30 Wiara i życie	
9.00 Dzień dobry Litwo	
11.30 Jesteśmy z Ukrainy	
12.00 W sercu Litwin	
13.00 Zupa naukowa	

13.30 Euromaxx	
14.00 To jest kino	
14.30 S. dok. „Wspaniałe myśli”	
15.30 S. „Służyć i bronić”	
16.30, 19.30 FIBA Europa „3x3”	
17.30 „Lato kończy się jesienią” film fab.	
19.00 Żyjmy jak można czyściej	
20.30 Panorama	
21.00 Temat dnia	
21.15 Litewscy olimpijczycy	
21.30 „Z miłością - Vaiva M.”	
Wieczór twórczy Vaivy Mainelyte	
23.00 Liga Talentów Muzycznych 2023	
00.00 Wiadomości DW (ros.)	
00.15 Dziś na świecie (ros.)	

6.00 Seriale anim.	
7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”	
8.55 S. „W wirze miłości”	
10.00 S. „Barrister Babu”	
10.45 S. „Kobiety lekarz”	
11.45, 15.40 MŚ w koszykówce mężczyzn. 1/4	
13.45 S. „Macocha”	
15.00 S. anim.	
17.30 TV Pomoc	
18.30 TV3 wiadomości	
19.30 „Show dobrego wieczoru”	
20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej”	
21.00 S. „Zakochani”	
21.30 Wieczorne wiadomości TV3	
22.30 „Przebiegła gra” film fab.	
00.30 S. „Bosch”	

6.00 S. „Ślepa strefa”	
7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni	
8.25, 14.50 S. „Ciepła	

posada”	
9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”	
10.35 S. „CSI. Miami”	
11.35 S. „Mentalista”	
12.30 S. „Ślepa strefa”	
17.00 Dzień info	
17.30 S. „Mentalista”	
18.30 S. „CSI. Miami”	
19.30 S. „Seal Team”	
20.30 „Ale numer!”	
21.00 „Przebudzenie” film fab.	
22.45 „Uliczny wojownik” film fab.	

LITUVOS rytas .tv

5.30, 13.00 Nowy dzień	
6.30 S. „Jasnowidz”	
7.30 W cieniu mężczyzn	
8.00 S. „Tajemnice”	
9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”	
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”	
11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”	
12.00 W świecie koszykówki	
12.30 Pytanko	
14.00, 0.30 S. „Ślad”	
15.00 S. „Jasnowidz”	
16.00, 18.00 Reporter	
16.20 Sport. Pogoda	
16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”	
17.00, 23.30 S. dok. „Z miłości czy dla pieniędzy”	
18.20 Sport. Pogoda	
18.30, 23.00 Rozmowy nad morzem	
20.00, 22.30 Reporter	
20.40 Sport. Pogoda	
20.50 S. „Jasnowidz”	
22.50 Sport. Pogoda	

6.25 S. „FBI”	
7.25 S. „Cobra 11”	
8.30 „Magazynowe wojny”	
9.00 „E-gazas dugnas”	
9.30 S. „Współczesna rodzina”	
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	
11.00 S. „Żonaty i z	

dziećmi”	
12.00 S. „Tatuśki”	
14.00 S. „Cobra 11”	
15.00 S. „CSI. NY”	
16.00 S. „FBI”	
18.00 S. „Simpsonowie”	
19.00 S. „Rezydenci”	
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	
21.00 „Deadfall” thriller	
22.55 S. „Elementary”	
23.55 S. „Policjanci”	

6.00 S. „Kadin”	
7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”	
8.00 S. „Zakazany owoc”	
9.00 S. „Zranione serce”	
10.00 S. „Cudowny lekarz”	
11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”	
12.00 S. „Dr House”	
13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”	
14.00 S. „Zapisane w pamięci”	
15.00 S. „Anupamaa”	
15.30 S. „Bądź ze mną”	
16.00 „Zamierzmy się żonami”	
18.00 S. „Zapisane w pamięci”	
19.00 S. „Dr House”	
21.00 S. „Rocco Schiavone”	
01.10 S. „Jednostka do zadań specjalnych”	

TVP 1

5.50 S. „Klan”	
6.15 S. „Dziedzictwo”	
7.05 S. „Złoty chłopak”	
8.00 Transmisja Mszy Świętej	
8.30 „Zrujnowani odbudowani”	
9.00 Wiadomości	
9.10 „Kwadrans polityczny”	
9.25 „Informacje kulturalne”	
9.40 S. „Ranczo”	
10.40 S. „Komisarz Alex”	
11.35 S. „Ojciec Mateusz”	
12.25 S. „Korona	

królów.
Jagiellonowie"
13.00 Wiadomości
13.10 „Agrobiznes”
13.35 „Rok w ogrodzie
Extra”
13.50 „Wydra - powrót
legendy” film dok.
15.00 S. „Złoty
chłopak”
16.00 Wiadomości
16.20, 20.15 „ALARM!”
16.35 „Gra słów.
Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo
17.50 ME w
siatkówce
mężczyzn.
Polska-
Czarnogóra
20.00 „Jeden
z dziesięciu”
20.30 Wiadomości
21.30 S. „Korona
królów.
Jagiellonowie”
22.10 „Polska mówi”
23.20 „Kamienie na
szaniec” dramat

8.30 „Wędrowiec
Polski”
9.05 „Wydarzenie
aktualne”
9.35, 16.10, 23.45
„Informacje
kulturalne”
10.05 „Braciszek”
dramat
12.00 S. „Polskie drogi”
13.50 „Gołas,
absolutnie!”
film dok.
15.00 S. „Stawka
większa niż
życie”
16.55 „Pajęczarki”
komedia
18.55 „Księga
Przestrzeni”
19.30 „Którędy po
sztukę”
19.45 „Karolina Lizer –
Onyks” koncert
21.00 „Ran” dramat

7.00, 23.05 „Polonia 24”
7.30 „Magiczne
Podhale
z Sebastianem

Karpielem
Bulecką”
8.00 „Qulszoł”
8.30 „Pytanie
na śniadanie”
(11.35 „Panorama”)
12.10 „Studio Lwów”
12.30, 17.30 S. „Barwy
szczęścia”
13.00 Wiadomości
13.15 S. „Ojciec
Mateusz”
15.00 „Sterk - znaczy
silny” film dok.
16.00 Wiadomości
16.20 S. anim. „Agi
Bagi”
16.30 S. anim.
„Mami Fatale”
16.40 „GO - TU - JEMY”
17.00 S. „Korona
królów.
Jagiellonowie”
18.00 Teleexpress
18.20 „Dziewczyna
ze zdjęcia”
18.55 „Kierunek
Zachód”
19.10 „Magazyn z
Wysp”
19.30 „Informacje
kulturalne”
19.45 „Czym żyje
świat”
20.05 „Gra słów.
Krzyżówka”
20.30 Wiadomości
21.20 S. „Blondynka”
23.35 S. dok. „Reset”

6.35, 11.00 Serwis Info
Poranek
8.10 „Jedziemy”
8.50 „Agrobiznes”
9.00 „Jedziemy dalej”
9.20 „Minęła 8.”
10.10 „Minęła 9.”
10.40 Plan dnia
11.45 „Fakty
czy kłamstwa”
12.00 Serwis Info Dzień
13.00 Info Raport
14.20 Info Kultura
14.30 Serwis Info Dzień
16.30 Info Dzień
(17.45 Info Kultura)
18.00 „Teleexpress”
18.15 „Teleexpress
Extra”
18.30 „O co chodzi”
19.00 „Za czy przeciw”
19.20 Film dokument.
20.20 „Jak oni kłamią”
20.30 Wiadomości

21.00 Gość
Wiadomości
21.15 „Minęła 20.”
22.00 „Ludzie z miasta”
22.10 Serwis Info
Wieczór
22.50 „W tyle wizji”
23.30 „W tyle wizji
Extra”
23.50 „Jak oni kłamią”
00.00 Info Wieczór
00.35 „W akcji”

7.00 „Był taki dzień”
7.02 „Informacje
kulturalne”
7.15 S. „Strachy”
8.30 „Okrasa tamie
przepisy”
9.00 „Ukryte skarby”
9.20 „Powstanie
Warszawskie
dzień po dniu”
9.30 „Alfabet Andrzeja
Dobosza”
9.45 „Świadkowie
czasu”
10.00 S. „Dziewczyna i
chłopak”
10.45 S. dok. „Dzika
Kanada”
11.35 „Był taki dzień”
11.40 „Przyrodnik na
tropie”
12.00 „Prasa donosi”
12.10 „Wojna Polska
1939. Dzień po dniu”
12.30 „Informacje
kulturalne”
12.45 „Klasztorne
smaki według
Remigiusza
Rączki”
13.10 „Flesz historii
extra”
13.15 S. „Blondynka”
13.55, 14.50
„Kalendarium
Powstania
Warszawskiego”
14.00 „Archiwum
zimnej wojny”
14.30 „Było, nie minęło”
14.55 „Piosenką przez
historię”
15.00 „Węgry - ukryty
płomień”
film dok.
15.50 S. dok. „Dunaj”
16.35 „Impresje - Marc
Chagall”
16.45 „Giganci historii”
17.30 S. „Korona

królów”
17.55 „Działo się w
Krakowie”
18.00 S. „Rycerze i
rabusie”
18.45 „Świadkowie
czasu”
19.00 S. „Strachy”
20.15 „Wojna Polska
1939. Dzień po dniu”
20.35 „Ja Cię uczyć
każę”
20.55 „Był taki dzień”
21.00 S. „Z biegiem lat,
z biegiem dni”
21.55 „Miniatury
filmowe do
muzyki
klasycznej”
22.00 „Szlak nadziei”
22.45 „Świadkowie
czasu”
23.00 S. „Ekstradycja 2”
23.50 „Był taki dzień”

6.35 „Blask prawdy”
reportaż
7.00 „Polska Bretania”
film dok.
8.30 „Procesja Maryjna
na Ukrainie”
reportaż
8.35 „Zdrowie z bożej
apteki”
8.55, 18.55 „Kartka
z kalendarza -
Powstanie
Warszawskie”
9.00 Informacje dnia
9.15, 22.40 „Polski
punkt widzenia”
9.35 „Każdy maluch to
potrafi”
9.50 „Słowo życia”
10.00 „Czas wielkiej
próby” film dok.
10.30 „Sanktuaria
polskie”
10.50, 20.25 Święty na
każdy dzień
11.00 Audiencja
Generalna
papieża
Franciszka z
Watykanu
12.00 S. dok. „Marianie
w Kazachstanie”
12.10 Muzyczne chwile
12.25 „Jestem mamą”
12.40 „Prosto
o gospodarce”
13.00 Modlitwa Anioł
Pański

13.03 Informacje dnia
13.20 „Dęby w Polsce”
13.55 „Pianistą być”
14.30 Msza Święta z
Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 S. „Rodzina
Połanieckich”
16.50 „Ma się rozumieć”
17.00 Informacje dnia
17.10 „Na zdrowie”
17.35 „Dar powołania”
film dok.
18.00 „Po stronie
prawdy”
18.50 Muzyczne chwile
19.00 Modlitwa Anioł
Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 „Rozmowy
niedokończone”
20.30 S. anim.
21.00 Informacje dnia
(wydanie główne)
21.20 Modlitwa
różańcowa
21.50 „Mysząc
Ojczyzna”
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
23.00 S. „Przygody
pana Michała”
23.30 „W imię
prawdy.
Tajny
Instytut
Katyński”
film dok.
00.25 „Cud prawdy”
film dok.

6.00, 13.00 Fani
czterech kótek
9.00 Jak to jest
zrobione?
10.00 Skarby z szopy
10.30 Walka o bagaż
11.00 Łowcy staroci:
renowacje
12.00 Łowcy staroci
14.00 Gorączka złota
16.00 Truckerzy
17.00 Skarby z szopy
18.00 Łowcy staroci
19.00 Jak to jest
zrobione?
19.30 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci:
renowacje
22.00 Łowcy klasyków
23.00 Graty Dereka
Bieriego
00.00 Nagi instynkt
przetwarzania

Paroda / Wystawa

Nusikaltėlių paktas

Pakt Zbrodniarzy

2023.08.23-09.17

Medininkų pilis / Zamek w Miednikach
Šv. Kazimiero g. 2, Medininkai

Baltijos kelio minėjimas / Obchody Łańcucha Bałtyckiego

TRAKŲ
ISTORIJOS
MUZIEJUS

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.
Tel. 8 659 57 721

Kupię samochód terenowy (lit. visureigis).
Tel. 8 688 56 717

KAWIARNIA SULTINIAI

- Smaczne pierożki z nadzieniem
- Aromatyczna kawa, herbata
- Szybka obsługa
- Gorące dania

Znajdą nas Państwo w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

um
UTENOS MĒSA

DROGO SKUPIJE BYDŁO
8 620 33544
Płaci od razu!

LENKŲ KULTŪROS DIENA

DZIEŃ KULTURY POLSKIEJ **2023.09.09**
14:00

ŁUKOWIACY

OJCOWIZNA

ELIPSA

JAUNIEJI ATLIKĖJAI - SOLISTAI:
BARTOŠ URBANOVIČ, TOMASZ
PIESZKO, MONIKA RINKEVIČ

Naujosios Vilnios kultūros centre
CENTRUM KULTURY W NOWEJ WILEJCE

POMÓC POLAKOM NA WSCHODZIE

NV KC

WILNO

ZW

WILNUSZCZYZNY

WILNUSZCZYZNY

KURIER WILENSKI

BLUE / YELLOW www.stipruskartu.lt #StiprusKartu #SilniRazem

Wesprzyj wakacje sierot wojennych na Litwie

Dzwoń **1409** Przekaż 5 €

Sklypo esančo Vilniaus r. sav., Dūkštų sen., Antakalnių k., Airėnų Sodų 2-oji g. 18, Skl.Kad.Nr. 4130/0402:0143 savininkų A.T. bei A.T. dėmesiui. Š.m. rugsėjo 14 d., 10:00 val. vyks gretimo sklypo Vilniaus r. sav., Dūkštų sen., Antakalnių k., Airėnų Sodų 3-oji g. 21 kadastriniai matavimai. Kviečiame dalyvauti. Matavimus atlieka MB Geodezių matavimų centras.Vilnius, Justiniškių g. 16, Tel.862443221

Zam. 2703

Dilada

Sprzedaż balonów i wstęg
Wiązanki z balonów

ul. Kareivių 6-211, Vilnius, tel. 8 523 15128,
8 686 68827; el. p.: Info@dilada.lt, www.dilada.lt

Wszystkie środki zebrane podczas charytatywnego turnieju zostaną przekazane na odbudowę Centralnego Szpitala Miejskiego w mieście Izium, w obwodzie charkowskim na Ukrainie.

Turniej organizowany we współpracy z Ambasadą Ukrainy

Embassy of Ukraine
in the Republic
of Lithuania

7TH

CZESŁAW OKINCZYC

GOLF CUP 09 09 2023

CHARYTATYWNY TURNIEJ GOLFOWY
W FORMACIE SCRAMBLE

Wystąpią:

Raminta Naujanytė,
znana jako Bjelle –
kompozytorka, wykonawczyni
i autorka tekstów.

Maryna Pylypenko –
piosenkarka ukraińska.

✉ info@golfclub.lt

☎ +370 616 26 366

🌐 www.golfclub.lt

📍 Golfo g. 20, Girijos k., LT-15130
Vilnius r. Molėtų pl. 26 km.

Główny partner turnieju:

Główni sponsorzy turnieju:

Partnerzy turnieju:

